

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

RMK. I.

31

Heltai Gaspar
CATECHISMUS

1653.

PA KI. 31.

(1. peld.)

A K₈ lev. b.

L₁₋₈ lev. b.

nyrk

(A címl. - amint Szabó K.
figyelméből kétszer - esedeki-
leg hírdetett. Az itt lévő
címlap úgy néz ki, mintha
valahonnan kiáztatták volna.)

1885.

A VI. level clothi level
az FI. level ele való.
Az FI level clothi level
2 level a VI level
ele, mint 97 és 8.

A szült A₈ lev. szöve-
ge 2., töredékül danyunk-
ból kiegészíthető.

CATECHISMVS

mellybe á men

NYEI TVDOMANNAC

Sommáia, á deréc s^{ent} írásból,

es s^{oc} keresztýén Tanítók-

nac írásokból rövideden

egybe szerzettöt es

befoglaltatot:

HELTAI GASPARTOL

á Colosuari Plebanostól.

Az együgyű keresztýének-
nec építésére:

COLOSVARBA.

1 5 5 3.

2
AZ ISTEN
SZERETŐ FIRFIV-
nac, szent Györgyi Peter Deák-
nac, nagy Bányán Lakozó-
nac, kéván Heltai Gaspar, a
Colosuari Plebános, Isten-
nec Kegyelmetségét
es Békeiséget.

A Iesus Nazarenus, az Isten fia, a
mi édes idu őziténc, sóluán a viß-
ta fordult es meg vackult Sidóknac
az őrdeg felől, est mondgya vala ne-
kic, Ioan. s. Tű atyától az őrdegtől
valóc vadroc, es a tű atyátoc kévánsá-
ginac akartoc eleget tenni: Az gyol-
kos vólt kezdettől fogva: es az Igaf-
ságba nem vólt álhatatos: mert nin-
chen Igafság ő benne. Mikor hazug-
ságot sól, az ő tulaydonából sólya:
mert hazzug ő, es a hazukságnac at-
A : tyá. Ez

ya. Ez igikben az Isten fia vgyan va
lóba meg írta az ördeget, mincmű
termésetű legyen.

Két tulaydonságát mondgya ke-
dig az ördegnec. Egyic, hogy gyol-
kos. Másic, hogy hazug. Touábba
ast veri vtánna, hogy ő gonofsá-
goknac attya: Az az, hogy ő tőle tá-
madtac, es ő tőle szármastac é világ-
ba, es hogy ő azoknac oka.

E gonofs Lélec ezokaért nem elé-
gesic meg vgle, hogy sűleinket, Adá-
mot es Euát meg chalta, es az Isten-
től elszakastuán ennye sántalan es ki-
monbhattlan nyaualyákba hosta: ha-
nem az időtől fogua minden rutsá-
got támadtot é világba, sántalan soc
ősbuevebbesseket, haboruságokat, gy-
űlölségöket, irigységöket, öldek-
léssket, gyolkofságokat, vérontásso-
kat, es külemb külemb fcle egyenet-
tlenségöket, hogy ha valaki chac az
Egyháznac sent könyvét, a Bibliát, ol-
uassa, elchodálkozic belő: Nem söl oc
most az

most az egyeb könyuekről, kikbe
külemb külemb fcle historiác írva
vadnac. Tetzic ezokaért, hogy Iduő-
zitenc nem oknclkül neueste gyol-
kosnac: mert eleitől fogua tudgya
minden ő gonofságos vóltat.

Touábba, miért hogy é gonofs lé-
lec nem chac gyolkos, hanem hazug
is, es a hazugságnac attya, nem elégő-
det meg aual, hogy a mi nyaualyás
sűleinket, Adamot es Euát, mind
Testben, mind Lélekben meg őlte:
hanem hazugságaua, es sántalan
soc téuelygesscekel es heretnekségöc-
kel, az egész emberi nemzetet, (egy
igen keuestől meg válua,) az Isten-
től, es az ő sent Igasságától eluont,
es mind testi, s' mind lelki veszedelē-
be eytet.

Az Isten fia, a Iesus Nazareus,
a mi Iduőzitenc, az ő kegyelmes vól-
tából, es mi hozzánc valo sereteri-
ből három nagyságos dolgot hagyot
testamentomul minckűnc keresztve-

A 3 nek nec,

neknek, hogy ezeket mindenféle kísértések ellen vigasztalójoc és erőtlenéiec magunkat.

Az első a Kerestség, mely által minnyáian beplántáltatunc az anyaszentegyházba, és a bűntől megszabadulván, az örök életnek minden íauainac örökös lelkűnc. Felséges Isten, kezdetől fogva mint haborgatta a gonoszágos Lélec, a pokolbeli ördög, és a bentséget? Mennye förtéuelygést rámasztot ellene: Vegre erre vitte a szerzeteseket, hogy az WR Istennel szerzessék a keresztséget, megváltván, szabadon és módottac, hogy a barát kárába való felöltözés (mely nem Isteni, hanem emberi szerzés) oly bentséges dolog legyen, mint a megkeresztelkedés. És is mondot-tac, most is károgia, hogy a kárába való életnek, az Isten előtt való fő érdemes élet, és hogy a tekkellertességnel alapartya. Nemde nagy vackmerőbátorság ez: Iay a nagy viszáfor-dultságnac.

A másod-

A másodi, azc WR Vachoráiá-nac bentsége, melybe Iduőziténc az ő bents Teltet és vérét minckunc testamétomul hatta, melyekkel meg akarta bizonyítani, mind nyilván való, és látható leleccel, hogy mind ő, s mind az ő bents atya, a bents Léleccel egyetembe, kegyelmes mi hozzánk, és hogy bűneinket meg bocháta, és az örecké való bódogságot nekünk adta. Felséges Isten: Mint hortzolta, vonta, sagatta a gonoszágos Lélec, az ördög, az WR Istennel és drágálatos bentséget. Elanyéra hosta, hogy semmi épséget benne nem hagyot: mint azt mind a jámbor, a töldot földozot pápai Mecsébe iól láttya.

A harmadik, Az Isteni hatalom, melyet a Közönséges és Sajat odozatba nekünk hagyot, hollot az ő keresztényi gyűlőközernel és igitte, hogy valamit a földön odoznac, odozua legyen mennyekben: Valmickedig meg kööznac a földön, köödz

A 4 uc legyen

ue legyen mennyekben is. Est é drá-
galáros bentséget mint hústa vontá
kezdetől fogva: mint baggatta küléb
külemb hazugságal? Mind addig,
míg a keresztyénec között kilopa, es
egy Romába rekeszté, hönét az vtán,
az ő hívvolgai által, ketske bőrre,
barány es bakbőrre kenuén, drága a-
rany forintokon é vac világnac kiöb-
ta. Evólt a nagy sokadalom, kiől
sólót benti Iános, Apocalip. 13.

De az WR Isten minekelötte el-
uégezni akarna é világot, es itílni
mind eleueneket, s mind holtakat, kö-
nyörült raytunc, es az ő nagy irgal-
masságából mennyekből kinyilat-
kóztatta az ő benti Igéiét es Igasá-
gát, mellyet annakelőtte az ő benti
fia, a mi Wrunc Christus Iesus, az ő
Apostoliual egyetembe, é világba
predicál vala. Euél az ő benti Igéiuel
meg mutatta minden válastattoknac,
mi legyen az ördegnec minden cha-
lársága, hogy tudgyuc magunkat
meg

meg őltalmazni tőle, es az ő hazug-
ságinac fokságát eltauostatni.

De láss choda es rettenetes dolgot:
Mihelt az WR Isten az ő benti Igé-
iét meg nyilatkoztata, es a felől meg
mondot három bentségnec, tudni il-
lic, a Keresztségnec, az WR Vacho-
ráianac, es az ódozatnac igaz értel-
mét meg ielőnté: ottan a gonofságos
Lélec, az ördeg, ismet az ő hazugsá-
gáual késsen lön, es nagy dühöségel
es álnaksággal az WR Istennec E-
uangeliomát, az igaz es mennyei tu-
dománt, lenyomni akara. Felgeryies-
te ezokaért mindenűt az ő kögyettle-
nit, es sántalan foc képmutatoit, es
meg fogatá a iámbor predicátoro-
kat, es nekiket azzoc között rettene-
tes kenyockal (mert gyolkos ő) meg
öleté: nekiket meg verete, nekiket kü-
lemb külemb fogságockal gyötröt-
töte 2c. Mikor kedig lárá, hogy euél
az Igaz Tudomát, az Euāgelionnac
predicálását le nem nyomhatna, a má

A 5 sic tulay

fic tulaydonságát vőuē elő, tudni il-
lic, a hazukságot: Es támaszta a keresz-
ség ellen a vißsa keresztelkedő heret-
nekeket, kiket Anabaptistáknac hi-
nac: az WR Vachorása ellen kedig
támaszta a vackmerő bátor Zvinglia-
nusokat, kiket Sacramentariuskknac
hínac: Az ódozat ellē kedig külemb
külembtűnnya es rest pástorokat, kie
az Euangelionnac neue alatt chac tes-
ti szabadságot keresic, elhagyván tíf-
tec mellett valo minden forgolmatof
ságokat, Ezec által, kie mind az ódo-
zattot, s mind a gyónást eluettettē,
mely nagy kárt tőt legyen a pokol-
beli ördec, az Isten szerető es hív keres-
tyénec iól lárttác.

Az WR Isten, az ő kimondhat-
tatlan nagy bölcheségéből az ördeg-
nec é két tulaydonsága ellen, tudni il-
lic, a gyolkosság es a hazugság ellen
két tífet szerzet, hogy az emberec é
két tífbe őtet szolgálják, es az ördeg
ellen viianac.

Az első

6
Az első tífet szerze az ördeg gyol-
kosságánac ellene: Ez é világi feiede-
lemség. Hogy ezokaért az ördeg em-
berec közet, támadást, ősbűvés-
sést, vérontást, es éféle rettenetes zúr-
zauart ne támaszthasson: hanem ho-
gy az emberec békeféségbe, chendes-
ségbe es nyugodalomba meg marad-
hassanac, azért adta a felséges WR
Isten a fegyvert a királyoknac, feie-
delmeknec, waydáknac Biráknac ke-
zébe. Ne vélye kedig senki, hogy a fe-
iedelemség embertől talátattot éler-
nec neme legyen: hanem Isten szerzē-
se, az adta kezébe a fegyvert, hogy az
ördeget meg vágja aual, a menyére
külső dühöségel, az őuei által, meg-
mutattya magát. Ezért mondgya sēt
Pál, Rom. 13. Istennec szolgálja (erts,
a feiedelemségbeli főmelt) es nem he-
ába viseli a fegyvert.

A másik Tífet szerze az ördegnec
másic tulaydonsága ellen, a hazug-
ság ellen: ez az egyházi feiedelem-
ség. Eufē

ség. Et iztbe vadnac helyhőstetuen minden iám bor Píspek, Plebano-
foc, Predicátoroc, Cíplánoc, az egy-
gy egyházi solgác, a iám bor oskola
mestereckel egyetembe. Hogy ezo-
kaért az őrdég az annya bent egyház
ba hazugságot ne predicálhasson, té-
uely gélfeket, es heretnekségőket, aua
gy idegen Isteni tífteletőket, Báluá-
ny imádá fokal egyetembe ne támaszt
hasson, azért kel é iztbe a iám bor
pástoroknac, az WR Istennec Igaf-
ságával es Igeiével az őrdég ellen e-
rőfétustakodni es vinni, hogy a Chri-
stus Iesusnac iuhai, az őrdég nec ha-
zugsága miat meg ne chalathattassa-
nac.

Miért hogy kedig engemet is
meltatlant a felséges WR Isten é má-
sodic iztbe hiiut: akartam én is tíf-
tembeli hiw séget mutatni, nem chac
az en tulaydon nyeluemben valo pre-
dicálásommal (mert a szerént fáss va-
gyoc): hanem é tíftelességes magyar
nyel-

nyelwben valo munkámal, aua gy i-
rásomalis. Gyűytöttem ezokaért egy
rőuid Catekhismust, melybe, az WR
Istennec ennekem adatot aiándoka
szerént, ősbue hostam, es egybe foglal-
tam a mennyei tudománnac, az Isten
Igafságánac sommáiat, a deréc bent i-
rásból, es foc keresztyén tanítóknac i-
rásokból. Akartam kedig é kichid
munkámal a segény egyűgyű keresz-
tyének nec, a iám bor iffiaknac, es az Is-
ten főlő gyermekők nec használni: ki-
ket is kérem, hogy est é kichid mun-
kát ió neuen vegyéc.

Miért hogy kedig a keresztyén tani-
tóc az ő írásokal, az Isten vtán, egyni
hány iám bor embereket is, es Isten fé-
lő keresztyéneket soktác tífteelni: én is
a teneued alat, tífteendő Peter W-
ram, akartam est é könyuetsket ki-
adnom.

Előser azért: hogy é kichid aiándé-
komal hálaado vóltomat hozzád meg
mutatnám, miért hogy a segény at-
tya-

attyafiaktól meg hallottam, hogy az
WR Istēnec Ministeriumiát nem v-
táltad, mint a dúfoc közöttül egy nia-
nyan: hanem a te igaz hitedet keres-
yeni beretnec bőséges chelekőde-
tőckel ő hozáioc meg mutattat. Miel-
to dolog ez, hogy fociám bor előt em-
lek ő zetted tegyűnc róla.

Mábor: hogy ez irással meg is-
mentsem magamat előred, miért ho-
gy egy nyihányan a Colosvari rettet-
tes es ngres keresyēnec közöttül, az
ördek nec másodie tulaydonságát kő-
uetuēn, abból vádoltanac előted en-
gemet, miuel hogy a tistetséges ma-
gyar nyelwnec gyalazattyára iárnec,
es miuel hogy annac romlására igye-
köz nēm. Eucl ezokaert ē munkām-
mal auagy irássalommal, es a többiuel,
kiket kiadando vagyoc, az WR Istē-
nec aiándékából, meg akartam, meg-
is akarom bizonyítani, hogy azoc, az
én rágal mazóim, meg kimílettéc az
Igaságot mondani, es irigységből
ha-

ből hamis ságot es hazukságot kele-
peltéc.

Kérlec ezokaert tégedet, mint iám-
bor es Isten felő fi fiat, hogy az én te
hozzád való ió akaratomat meg ne
vessed, meg se vtályad: hanem hogy
helyt talályan nálad: kibe semmi
ketségem lints.

A felséges WR Istennec fia, a Je-
sus Nazareus, a bētegyhá nac had-
nagya, köny ő rűlye-
raytunc, es erősi-
ő e-
ő diēuel az ő rde-
donsági ellen, es erom-
gonofságos chelek ő detit, fabadison
minket ē veset világ ból, es nagy ő re-
mel vidgyen a meg ígirt r ennyi ő-
rekségben: Amen. Te egyelmet
mondgyan kősenetemet Colochai
Ianos Wramnac, es a tőb iám bor egy
ház solgainac, kic hiuen a Jesus Chri-
stus nac Igasságát nálatoc predicály-
ác. Colosvárot, Pinkest napián, W-
runknac sūletése vtán 1553.

CATECHISMVS

MELLYBE A MENNY-

ei Tudomanac Somáia, à de

réc sient írásból, es soc ke-

resityén Tanítóknac í-

rásból röviden egybe

szertettőt es be-

foglaltatot:

KERD.

A Catekismusnac nagy híre
vagyon: Mindenűt arról sólnac az
emberec: Kérlec ezokaért, mond-
meg ennekem, míchoda legyen à Ca-
tekhismus?

FELEL.

A Catekkismus nē egyeb, hanem à
gyermekeknek, auagy az egyűgyek-
nek valo keresityeni táitásoknac mód

B

gya: melybe s'ep r'ouideden a keresz-
ty'eni tudománnac egész sommáia ele-
ikbe adattattic.

KERD.

A Catekhismusnac auagy az egész
here'ny'eni tudománnac hany része
vagyon?

FELEL.

Két része: T'oruény s' Euangelium.

KERD.

Michoda a T'oruény?

FELEL.

A T'oruény oly tanúság, mely
a'ist parancholya minck'unc, mine-
m'ü b'ünel es engedelens' nel lenn'unc
kel az Istenhöz es felebaratunkhoz:
Es mely kárh'ostattya mind azokat,
a' kic' kül'eb' b'üü'ec es engedettlenec:
mikepp' meg vagyon írva, Deut: 27.
Arkozot legyen, a' ki et'oruén'ec min-
den igeit be nem tellyesíti, hogy a'
képpen chelek'ödgy'ec.

KERD.

Honnet s'armazot a T'oruény?

Felel.

FELEL.

Az WR Isten ő maga az ő s'ent
vyáual két kő Táblába írta meg a
T'oruént, es Moscsnec adta, a' Sinai
hegyen: miképpen meg vagy'ó írva:
Exod. 20. es Deut: 5. cap.

KERD.

Michoda az Euangelium?

FELEL.

Ez am'a nagy Ig'iret, mely menny-
ors'ágból meg ielent'ötter, a' B'ünnec
bochánattyáról, az Ig'as'agnac meg-
nyerés'sér'öl, a' s'ent lélek'ec aiándéko-
z'as'áról, az őrec élett'el egyetembe,
ingyen kedig, chac az Isten'ec kegyel-
més'ségéből es i'ouóltábol, a' Christus
Iesus k'öduéert, mind azoknac, kic' i-
gazzán ő benne his'ne, es ő benne
biznac.

KERD.

Miokaért o'stotta az WR Isten
T'oruént két Táblára?

FELEL.

Im ez okaért, hogy nyiluar

B 2 1

külemség lenne, a cheleködetc köz-
zet, kikkel kiált képen tistrán chac az
Istennec tartozzunc, es chac ömagát
illetic: Es azzoc közzet, kikkel fele-
barátunknac tartozzunc, es ötet ille-
tic. Est bépen meg érthetni a mi W-
runc Christus Iesusnac beszédéből,
hollot sent Mathénál, 22: cap. ez i-
gikbe mind a két táblát befoglalya,
est monduán: Szeressed a te Wradat
Istenedet tellyes süuedből, tellyes lel-
kedből 2c. Es felebaratodat mint ten-
nemmagadat. Tanit ezokaért az első
tábla, miképen kelyen életinket vi-
selnunc az WR Isten előtt, gondolat-
rinckal, Beszédinckel es cheleköde-
tinkel: Mint kelyen az WR Isten-
nec hinnunc, ő benne biznunc, az ő
sönt Neuét dichirnunc es magasztal-
nunc, es minden ő sönt akarattyánac,
es bennunc valo cheleköderinenc, en-
gednunc. A másodic tábla kedig a-
tanit minket; miképen kelyen é-
tinket viselnunc felebarátunkhoz,
tudni

71
tudni illie, süleinkhöz es feiedel-
münkhöz: Felebaratuc tulaydon tes-
té es életrehöz: házasa és gyerme-
kihöz: marháia és ióságához: tistef-
sége, háza es házanépéhezv.

KERD.

Hány parancholat vagyon az első
Táblában?

FELEL.

Három vagyon.

KERD.

Mellyic az első táblában valo első
parancholat?

FELEL.

ELSŐ PARANCHOLAT.

Imez. En vagyoc WR, te Iste-
ned: Ne legyenec tencked idegen Is-
tenidén előtttem. Ne chinály rema-
gadnac faragot képet, valamely föld-
melyre, ki fenn mennyben, ki alat föld-
den, es ki a vízbe föld alatt vagyon.
Ne imádgjad se tistelyed azzokat.
Mert én vagyoc WR te Istened.

KERD.

B, Mit pa-

Mit paranchol, es mit kéuán az Isten é parancholatba?

FELEL.

Est, hogy őt, mint őrec mindenható Isten, minden álatoknak felőte, félyűc, beresűc, es chac ő bēne bizunc: Es ennec kōuűle, ki minckūnc é parancholatokat adta, semmi álatba ne vesűc reménségűnket. Kéuán ezo kaért ez é parācholat mi tōlűnc, igaz Isteni félelmet, igaz hitet, es Istenhōz való tekéletes ferelemet, mely az Isteni sđ es kellemetes b rīsteler.

KERD.

Nem kellé tahát semmi álatot félni, beretni: Es nem kellé semmibe hinni es bizni, hanem chac sīnte az Istenbe?

FELEL.

Nem kel: vgyan semmibe egyébbe nem kel hinni es bizni, hanem chac az Istenbe, ki őrec, véghetetlen, mindenható es meg változhatatlan. Mert mikoron val: ki egyébe álatot, mely

12
mely nem őrec, nem mindenható es meg változhatatlan, féli, hísen es bizic benne, tahát az olyan ember vétközic é parancholat ellen, es báluány imádo.

KERD.

Miért emléközél az első parancholatnac elősámlálásába a képek-ről, es est mondog: Ne chináld magadnac faragot képet, valamely sđmelyre zc?

FELEL.

Mire nem kellene enckem en ől emléközmem, es es igiket elő sámlálnom, hollot az WR Isten őnnenmaga mind ezeket az ő fent vyíaua az egyébe parancholatoc közébe írta? Ennekfelőtte hollot a régi annya sđtegyház a képek ől való igiket az Istennek másodic parancholatyanac sámlálta es tartotta: mint ez é dolog a nagy Catekhismusban igen bőuen meg bizonyítattic.

KERD.

B 4

Mit pa-

Mit paranchol tahát, es mit kéuán
az Isten ez ígikbe, kikkel oly igen
meg tilttya minden feleképeket:

FELEL.

Est: hogy ötet telyes súuúnból fe-
lyűc es beresűc, es őneki tulaydon
chac az ő Isteni szolgálattal szolgál-
unc, kit ő maga szerzet es parancholt,
es ötet semmi külső álatba ne imád-
gyuc: es hogy ötet se mennyei, se
földi, se föld alatt való álathoz ne ha-
sonlyuc: miért hogy ő az őrec Isteni
felség, es kiabráshatattlan bölches-
ség, mert ez külsőségre es bídalma-
ra volna az ő Isteni méltóságának es
dichóségének.

KERD.

II. PARANCHOLAT.

Mit paranchol az WR Isten a má-
sodic parancholatba, hol lot est mon-
dgya: En vagyoc WR te Istened: A
te WRadnac Istenednec Neuét heia-
ba ne vegyed: Mert nem hadgya az
WR est büntöttlen, a ki az ő neuét
heiaaba vést:

Felel.

*Sic pizik & villagy
duesőseget*

FELEL.

Az WR Isten az ő külső Isteni
szolgálatyát es tistellerit paranchol-
lya, mely az Isteni felelemből, es az
igaz hitből id es sármazic, mely nel-
kül az Istennek semmi chelekődet,
semmi szolgálat auagy tistelet nem
kellemetes.

KERD.

Mellyic a külső Isteni szolgálat es
tistelet:

FELEL.

1. Az Isten Neuénec segítségül való
2. A hála adás (hiuása)
3. Az igaz vallás.
4. A fogadásba es esküésbe való hit
tartás.

KERD.

Miképpen leßen az Isten Neuénec
segítségül való hiuásat

FELEL.

Imigyen leßen: Mikor mi az Isten
nek Igiretit es iouoltát esűnkbe ve-
tűc, es súuúnkbe kapcholyc, es min-

B s den

*Martinus Siekely
Habet Librum quis furat susp
anno 1742 290 990 plus*

den sükséginkben chac ő hozza folyamunc, es segétségül hiuc.

KER D.

Miképen leßen à hálaadás?

FELEL.

Imigyen: Mikor süuükberént ismeryiuc, hogy minden iauainc, mind chac istentől vadnac, es nekünc adatatanac, es süuünc berént őneki azokról hálakat adunc.

KER D.

Miképpē leßen meg az igaz vallás?

FELEL.

Illyenképen: Mikor minden rendbeli ember, kiki mind az ő hiuatalya berént, az Istennek Neuét hirdeti, dichiri es felmalmagaftalya. Mint, mikor à tanító c nyluán: az ofcolamefterec az ofcolákbā: à chaládoc házoknál tanitnac, es egyic à másikat inti es oktattyá: Mert minden embernek föláfa es beßede chac az Istennek ismeretire menni kel, es az ő bent tistességének ékessítésére. Erről kedig è val
láfról

14
láfról senkinec nem kel magát elhadni vonni, auagy elhaytani, à leg nagyob sükség auagy vesedelē által is.

KER D.

Miképpen solgályuc es tistelyuc az Istent az esküesbe valo hit tartással?

FELEL.

Eképpen: Mikoron az Isteni felelemből, az ő Neuénec tistességért meg ályuc es meg tarttyuc mind azokat, à kiket meg fogatunc, es kikre az esküesbe magunkat kötteleßü c: Mert à ki meg nem álya, s' meg nem tartya azzokat, meg vtálya az Istent, es őter (à mennyébe tőle lehet) hamis tanuua téßi. Ez kedig nagy Isteni bídalom es káromlás. Mert ez nyiluan valo, hogy az esküesbe à mindenható Istent tanubizonságul hiuc.

KER D.

Mit tegyen talhat az, à ki hitberént valo fogadaßsal fidalmas es Istentelen dologra kötteleßte magát?

Felel.

FELEL.

Ez ilyen, az ő méltatlanság és nem il-
lendő fogadáfsáual, későn meg fek-
te immár, és meg törté az WR Isten-
nec é másodíc parancholattyát, és igá-
vétközzet ellene. Est kel ezokaért e-
sünkbe vőnőne es tudnőc é fele foga-
dásokról, hogy senki semminemű fo-
gadással arra nem kötelestheti ma-
gát, hogy az Istennec parancholattyá
ellen akarna valamit chelekődni: Es é
fele esküvéssel való fogadásokat, a-
uagy hittelezéseket, melyekben vala-
mi bídalmas, auagy az Isten, auagy az
ő Igéie, auagy szerzési ellő való dolgoc
ígirtette nec, nem kel meg állani, aua-
gy beteltyesíteni. Ezokaért igen vét-
közet Herodes, ki az ő hittel való fo-
gadásáért meg őleté keresetlő sene-
lanoft: Matth. 14. Marc: 6.

KE R D.

Michoda immár é másodíc parancholatanac rövideden való értelme es sommáia?

Felel.

FELEL.

Iméz: hogy az Istent félyűc es be-
resűc: es az ő Neueuel se átkozód-
gyunc, se esködgyunc, se bűvelűne
se baiolyunc, se hazudgyunc, se cha-
larkodgyunc: hanem minden sűksé-
günkben segítségűl hiiuc, imádgyuc,
es nagy hálaadással dichíryűc. Mind
ezekre kedig vidgyen minket az ő ke-
mény fenyegetélle, es édes igirete.

KER D.

A. III. PARANCHOLAT.

Mit kéuán az Isten á harmadic pa-
rancholatba?

FELEL.

Est, hogy á Sombatot meg sente-
lyűc: Mert est mondgya: En vagyoc
WR, te Istened: Es edbe vőd á som-
batot, hogy meg sentelyed őtet.

KER D.

Michoda á Sombat?

FELEL.

A Sombat minálunc minden in-
nepnap.

Kerd.

KERD.

Miképpen kel tathat az Innep napot
szentelnünk?

FELEL.

Eképen: Felyűc es beressűc az Istent: A predicaciót es az ő lgeiét se vrályuc: hanem sentségesnec tartsuc es vallyuc: őremest halgassuc, tanulyuc es kőucsűc: Touabba à sentségöckel à Christus Iesusnac berzesse es rendelésse berent élyűnc, es eképen az innepet mind végic sents dolgokba es chelekődetőkbe elmulassuc

KERD.

A MASODIC TABLA.
A. III. PARANCHOLAT.

Mit kéuán az Isten à negyedic parancholatba, hollot est mondgya. En vagyoc WR te Istened: Tisztelyed at tyadat es annyadat, hogy hosűu életű légy é földön, es iól legyen dolgot?

FELEL.

Est kéuánnya, hogy ő et felyűc es beressűc: es hogy ő et őtte à mi sűleink

16
kőttis felyűc, beres űc es tisztellyűc, es hogy illendű engedelemmel engedgyűnc ő nekic.

KERD.

Miképpen tisztelhettyűc igazán à mi sűleinket?

FELEL.

Előser, ackor tisztelyűc à mi sűleinket igazán, mikor est tarttyuc es hisűc, hogy velec vagyon az Isten: es hogy igaz olyan engedelemmel tartozunc ő nekic, mint az Istennek, ki birtokoc alá vetter.

Masodsor: Mikor meg alázuán magunkat, engedűnc nekic, es a bölchesűgnec, esűcsűgnec, es igasűgnac dichiretit ő nekic tulaydonitűc, es magunkat ő náloknál esűsbekē nem tarttyuc.

Harmatsor: Mikor sűlidysűgel es engedelmesűgel az ő fodgyatkozásfokat, nehez es gyarlo vőtokat elsenduegyűc es elűryiűc: Mert ő kis vgyan emberec, fogyatkozás is vagyon

*Szechely Martin kőttis
Atam az adoban fol 1*

gyon beſſnec, kit a pokolbeli ördeg
is vntalan igyekőzic őreghiteni, chae
hogy inkáb meg haboríthaffa az
WR Iſtennec rendelléſét: es aſt v-
tálatoffa tehette.

KERD.

Melyic tehát immár a negyedic pa-
rancholatnac rőuideden valo értelme
es ſommáiaſ

FELEL.

Ez: hogy félyűc es ſereſűc az Iſ-
tent, es a mi ſűleinket, tanítóinkat, fe-
iedelminket es wrainkat meg ne vtá-
lyuc, meg ſe haborítſuc: hanem tiſteſ-
ségbe tarchuc, ſolgályuc, es enged-
gyűnc őnekic: ſereſűc es bőchűlyuc:

KERD.

Miért téſi az WR Iſten im ez igi-
ket hozza: hogy ſoc ideig élhes é ſől-
den, es iól legyen dolgot?

FELEL.

Ezért, hogy eſt eſűnkbe vegyűc,
es erchűc belőle, hogy tetzic az WR
Iſtennec a mi engedelműnc, es hogy
kelleme-

kellemetes őncki: miért hogy azért
hoſſu életet igir es fogad: az az,
minden ſcſe iauait, mellyec é teſti é-
lethőz valóc: tudni illic, Egéſséget,
iámbor házi népet, ételt italt, ruháza-
tot, békeſséget, nyugodalmot, egye-
neſséget, es mindent egyebet, valami
é teſti élethőz ſűkséges. Mind é ſoc
iauknclkül ſűkelkődni kel azoknac
a gyermekők nec, kic az ő ſűleiek nec
ēgedettlenec: Miképen nyiluan aſt-
tis láttyc, hogy é ſcſe vackmerő es
engedettlen gyermekőc kőzzűl ſoc-
kan, idő nec előtte, ſoc képen es rette-
netellen elueſnec. Nemelyec kedig
kőzzűlec nyaualyás es keſerues éle-
tet viſelnec. Rőuideden: élnec vgyā,
de veſetűl.

AZ. V. PARANCHOLAT.

KERD.

Mit keuán az WR Iſten az őtő-
dic parancholatba, holot eſt mond-
gya: En Vagyoc WR te Iſtened: Ne
őly?

C

Felel.

FELEL.

Est kéuánnya, hogy ötét félyűc es
 feressűc: es hogy felebaratunkat tes-
 tébe meg ne feressűc, meg se bánchuc:
 vele egybe ne haborodgyűc, se hara-
 goskodgync: se gyűlölyűc se irigy-
 kődgyűnc reáia: hanem segétsűc, es
 minden sükségébe táplályuc. Igy ma-
 gyarázza a mi Wrunc Christus Iesus
 est e parancholatot, Matthei, 5: cap.
 hollot est mondgya: A ki felebarát-
 ryára haragűc: méltó ítilette.

Keuán kedig az WR Isten oly é-
 des es békeséges süuet, nem chac fe-
 lebaratink hoz: hanem ellenségink-
 hōzist: mint Christus Wrunc mond-
 gya: hogy azzokat feressűc, kic min-
 ket gyűlölnec.

Valakic ezokaért vakmerősséget
 est az WR Isten nec parancholattyát
 meg segic auagy meg tōric, azzoc az
 Istē nec nagy haragiával meg terhelic
 magokat: es nyiluan reaioc kō-
 uetkōzzic, mind e világi büntőttes,
 s mind

s mind a más világi kény.

Vifontac az engedelmeseknek na-
 gy kazdag igiretec vagyon, tudni il-
 lic, hogy a büntőttestől es a kénitől
 meg menekődnec, es az WR Isten-
 nec keduébe leűnec: miképen őnen-
 maga Christus Wrunc mondgya,
 Matthei, 5: cap. Bodogoc az enge-
 delmessec: mert őc biryiac a földet.
 Bodogoc az irgalmassoc: Mert őc ir-
 galmasságot nyer nec.

A. VI. PARANCHOLAT.

KERD.

Mit kéuán az WR Isten a hatodic
 parancholatba, hollot est mondgya:
 En vagyoc WR, te Istened: Ne pa-
 ráználkodgyál:

FELEL.

Est: hogy semmi tistatalanságot a-
 uagy hatalmat felebarátunknac fele-
 ségen, auagy ferelmes gyermekin
 ne műuelyűnc, azzoc vtan se leű-
 kődgyűnc, hogy meg seplőűcsűc,
 hanem inkább, a mennyére tölűnc le-
 het, a

göze 2. C 2

het, à tíftraságba azzokat meg óltal-
mazzuc, segetszúc es táplályuc.

Eft is kéuannya tölünc, hogy seplő-
telen, tíftrán es ió erkölchben élyünc,
mind belől, s' mind kőüül, gondola-
tinkba, bešedinkben es chelekőde-
tinkben. Annakfelőtte, hogy minden
šerelše, es tíftefségbe tarcha az ő há-
zaštársát. Így magyarázza Chrifthus
Wrūkis eft é parancholatot, Matth.
5: cap.

Azoknakis büntöttéšsec rettene-
tes, à kic eft é parancholatot meg se-
gic: Mint, Genes. 6: cap. à Viző-
zen: Es Sodománac es Gomorhánac
elsűlyedéšse, Genes. 19: Ennekfelőt-
te Dauld es Salomon példai, kic az ő
páraznaságockal mind őnenmago-
kat, s' mind az egész népet nagy nya-
ualyába es vešedelembe hozzanac.
Šent Pális ezekről nyiluan valo be-
šedeckel eft mondgya: Tudgyuc, ho-
effeliec nem lešnec őrőkešsec az If-
tennec oršágába, Ephe. 5. 1. Cor. 6.

Višon-

19
Višontac, rakua à tellyes šent irás
külemb külemb fele igiretteckel, kic-
kel vigaštalya az WR Isten azzo-
kat, kic eft é parancholatot hieu meg
őrizic es meg tarttyác: Mint, Matth.
5: Bodogoc à tíftra šüüüec: Mert
őc az Istent láttýác.

A. VII. PARANCHOLAT.

KERD.

Mit kéuán az WR Isten à hetedic
parancholatba, hollot eft mondgya:
En vagyoc WR te Istened: Ne-
Oroz.

FELEL.

Eft kéuannya: hogy őtet félyüc es
šerelšüc: es hogy felebaratunknac
pénzét auagy marháiat el ne orozzuc
el se vegyüc: es hogy azzokat se hat-
talommal, se vsuráual, se hamis árru-
ual, se valami egyeb chalárdssággal
miénké ne tegyüc: hanem inkább az ő
marháiat, es minden ő élettere valót
meg őrizzúc, šaporitšuc es őregbű-
chüc. Es hogy marhánkat tíftefség-

C 3 geles

gel es igazsággal keresűc es őregbű-
chűc: es hogy azután mind azockal
iöl es igazzan élyűnc, mind à mima-
gunc, s' mind felebaratunknac sűksé-
gére: Nem restűknec veset kéuánságá-
ra, auagy tobzódáfra.

Azoknac kedig bűntöttésséc, à kic
è parancholatot meg sęgic, nyilván
valo igickel meg ielentöttet à sęt irás-
ba. De miért hogy az emberec bizon-
ságot vőttec róla, kőzbesédbe is befo-
glaltác, es est mondgyác: Gonosul
keresset marha, nem ér harmadic ő-
kelt. Ismet: Gonos keresset marha, go-
nosul elucs. Ismet: Ment, à mint iöt:
Male quesit: male perdit. A kőzen-
séges bizonság vétel kedig asit saba-
don meg bizonyította, hogy az igen
felöttesoc marha is mondhattlan igē
könnyen elűledic, es mint à polyua
elucs. De ez à rőttenetes bűntöttés, ki-
ről Christus Wrunc söl, Matthei
19: est monduán à kazdagoc felöl:
Vay ki nehezen mēnekbe à kazdagoc
menny-

mennyeknec orűágába: A kazdagoc
kedig azoc, kic hamissággal keres-
tecmarháiokat, hamissággal is biry-
iác: es nem az Istenbe, hanem marhá-
iokba biznac 2c.

Ismet nagy igireteket adot az WR
Isten è parancholatnac engedelme
mellē: Mert est mondgya az WR Sa-
lomon által, prouerb. 22. cap. A bō-
ostogato es kőnyörűlő sēm meg al-
dattic. Christus Wrunkis Matthei. 6:
cap. est mondgya: Adgyatoc: es adat-
tic tūnektec: egy tellyes kifolyo mér-
teket adnac à tū kebeletőkbe. Est ke-
dig naponként láttyc, es bizonságot
vesűnc róla, hogy az igazsággal ke-
resset kőucs marha auagy iőűág, alan-
dób, ackar mely nagy hamissággal
keresset kazdagságnál is.

A. VIII. PARANCHOLAT.

KERD.

Mit kéuán az WR Isten à nyól.
tzadic parancholatba, hollot est mōd-
gya: En nagyoc WR te Istened: Ne

C 4 mond.

mondgy felebarátod ellen hamis tanuságot?

FELEL.

Est kéuánnya: hogy őtet félyűc es beressűc: es hogy felebarátunkat semmi hamis beszéddel, auagy hazugsággal meg ne nehezűtsűc: hogy el ne arulyuc, se rágalmazsuc: gőöb hirt ne uet se kölchűnc hoza: hanē hogy igaz zán itilyűnc: igaz tanubizonfágot es vallást tegyűnc: es minden igiretinkben es fogadasinkban alhatattossoc legyűnc, es hittűnket meg őrizzűc.

E parancholat megsegők nec bűntőttéről így vagyon írva: Matth. 16: Az WR Isten mindennec meg, fizet, az ő tulaydō chelekōdeti berent. Ismet: Matth. 7: A mincmű mértékel mértec, vgyan azonnal mér nec vißontac tűnktek is. Est e mondást kedig, minden parancholatnac meg segéről erteni kel.

E parancholatnac igirete is nyilván valo: Mert est mondgya Christus

21
tus. Wrunc: Matth. 7: Ne itilyetec: es nem itiltőttec. Ismet: Pro. 11: A meg áldo, vißontac meg áldattic.

A. IX. PARANCHOLAT.

KERD.

Mit kéuán az Isten a kilentzedic parancholatba, hollot est mondgya: En vadgyoc WR te Istēd: Ne kéuányad felebarátodnac Házát?

FELEL.

Est kéuánnya, hogy őtet félyűc es beressűc, es hogy felebarátunknac se házát, se őrekségét ne kéuánnyuc, azzoc vtán se lesesködgyűnc, azokat se álnaksággal, se tőruē nec valamincmű binnel miénkē ne tegyűc 2c: hanem inkább segítségel legyűnc neki, hogy meg terthassa, es meg maraszhassa nála.

A. X. PARANCHOLAT.

KERD.

Mit kéuán az WR Isten a tizedic parancholatba, hollot est mondgya: En vagyoc WR, te Istened: Ne ké-

C 5 uánd

uánd felebarátodnac se feleségét, se
solgáiát, se szolgálóleányát, se bar-
mát, se semmiét, a mi övé?

FELEL.

Est kéuánnya, hogy ötet félyűc es
szerecsűc, es felebaratunknac se felle-
ségét, se házanépét, se barmát ne ké-
uánnyuc, el se idegenítsűc, auagy el-
hittetsűc tőle: hanem inkább hogy in-
chűc őket, hogy ő nála meg marad-
gyanac, es az ő tisztekbe hiuen eljáry-
ianac, chelekőduén ašt, a mire köt-
telesec.

KERD.

Szerelmes attyamfia: e két vtólso
parancholat ennekem igen nehéz pa-
rancholatnac tetzic?

FELEL.

Vgy vagyon: Bizony igen nehéz
parancholat: Mert nem chac a kül-
ső testi tagokat kéuánnyác, tudni il-
lic, kezűnket, nyeluűnket zc, hogy az
zokat meg tarchuc felebarátunknac
szerelmétől, bántásától, auagy kárté-
teltől:

22
teltől: hanem hogy még belső indu-
latinkat is, es kéuánságinkat, kic go-
nofságra onsolnac es kénserít nec,
meg enyhéchűc. E két parancholat ke-
dig, a több parancholatoknak kifey-
tése es magyarázattya, hogy azokat
is ne chac a külső bűnekiől őrchűc:
hanem a belsőiekről is.

KERD.

Kérlec, kichoda tarthattya es te-
heti est: hogy telyes ségel meg óhossa
es meg szabadíthassa magát, nem
chac a gonosztól, hanem annac kéuán-
ságától is, es a gonos indulattól?

FELEL.

Rőuid beszéddel: Senki. Mert ez
a mi megromlot természetünk nec le-
hetőtlen.

KERD.

Tahát, a mint én essembe vésem,
a törvény által senki meg nem üduez-
zűl, miért hogy ez lehetetlen minc-
kűnc?

FELEL.

Nyíluán

Nyilván senki nem. De még az Isten is nem azért adta ki a törvényt, hogy ezáltal valaki üdudőzzön.

KER D.

Miokaért adta ki tahát az WR
Isten mind è parancholatokat : hogy
ha minckünc ilyen nehezec, es min-
den erőnket es tehetségünket fellyül
halladgyác :

FE LEL.

Főképpen imé három okaért adta ki.

1. Először, hogy a parancholatok az Istenteleneknek gonoszságának elejét vehetné, és hogy a gonosztűzöknek a gonosz cheleköderektől egy megtartóztató tűköret adna szőm-mecselekbe.

2 Masodszor, hogy à mi erőtlenségünk
és gyarló voltunkat, és à mi
vesztet természetünknek romlását az-
zoc által támasztanáia előnkbe, hogy
ást meg ismernéie belőle.

3 Harmatſor, hogy azokból meg
tanulyc, mellyec legyenec a ió che-
leködetec,

lekōdetec, s' mell yec nem.

KERD.

Mit mond immár az Isten è pa-
rancholatokról?

FELEL.

Est mondgya nagy keménysé-
gel es bizonnyal :

En WR te Istened, bocsu álo Is-
ten vagyoc, ki meg büntetem az at-
tyáknac gonofságokat az ő gyerme-
kőkbe, (kic engemet gyűlöl nec) har-
madic es negyedic iziglen : Es irgal-
matságot chelekődem azockal, kic
engemet szeret nec, es meg tarttyac az
én parancholatimat, soc ezeriglen.

KER D.

Mit akar à mi WRunc Istenünc
ez igickel ?

FELEL.

Az Isten fenyegeti mind azokat,
valakic è parancholatokat meg tőríc
es meg nem őrzíc auagy nem tart-
tyác, hogy azokat kemenséggel bűn-
tőtni akaryia. Rettennyűnc meg ezo-
kaért

kaért, es félyűnc az ő nagy haragiá-
tól: es az ő parancholati ellen sem-
mit ne vétkezzűnc.

Vífontac az ő kegyelmességétis i-
giri, minden iauaiual egyetem-
be, mind azoknac, kic az ő pa-
rancholatit igyekőznec meg-
tartani. Szeressűc enekoká-
ért az Istent, es bízzunc
ő benne, es az ő paran-
cholati szerént rendely
űc à mi életűnket.

A M E N.

Uz isen kőzük

A CATECHIS- MVS NAC MASODIC Részéről: tudni illic az E- uangeliumról.

KERD.

Te mondád ez előt, hogy az **WR**
Istennec parancholati nem à vé-
gre adattanac ki, hogy mi ezec által
iduezűlnénc: Miképben es mi által
kel tahát iduezűlnűnc?

FELEL.

Igaz, à mit én beszélettem: Mert
nem iduezűlhetűnc à törvény által:
hanē az Euangelium által, à bizony
es igaz hitben.

KERD.

Honnét, es mimódon nyerhettyűc
ē bizony es igaz hitet?

FELEL.

A sēnt Euangeliumból, melyben
az attya Isten az ő kegyelmességét
es irgal-

es irgalmaságát, az ő kegyes akarat-
tyával egyetemben, minckűnc, es min-
den nyaualyás bűnefeknek, az ő be-
relmes fiának általa meg ielöntötte, es
ki nyilatkoftatta: Igíruén, hogy min-
den bűneinket kegyelmessen akaryia
meg engedni, es meg bochátni, in-
gyen kedig, tulaydon chac az ő irgal-
maságából es kegyelmességéből, à
Iesus Christusnac, az ő berelmes fia-
nac keduéiert.

KERD.

Honnét tudod est: honnan ielen,
töttic ez meg?

FELEL.

A deréc es egész sent írásból: De
leg világosan es nyíluában à mi ke-
restyéní hitűnknek ágaiból, kiket à
sent Apostaloc egybe rendeltenec,
es à keresztényí gyűlekőzetnek köz-
zűbe ki adtác.

A kereszt-

25
A KERESZTYÉNI HIT
Againac Rõuideden valo
magyarázattya.

KERD.

A közenséges keresztényí hitnec à
gai hány rébre osztatnac?

FELEL.

Négy rébre.

1. Az első réb befloglalya az őrec
mindenhato Atya Istenről valo val-
láfsát.
2. A másodic, à mi Wrunc Iesus
Christusról, az őrec mindenhato At-
ya Istēnec őrektől fogua es egyettlen
egy sentfiáról valo valláfsát.
3. A harmadic, à sent Lélekről valo
valláfsát.
4. A negyedic, à keresztényí sētegy-
házról, mely az őrec élettre valo vá-
lastottaknac sent gyűlekőzete: Es az
Istennec iótétemenyiről, es sent aián-
dokiról, kikel est è gyűlkőzeteret
meg látogatta.

D A közén

A KÖZENSEGES KE-
restyeni Hit Againac első Rése.

KERD.

Mellyec à hit ágainac első Rése-
nec Igéi?

FELEL.

Ezec: hissec Istenbe: mindehato At-
tyába: mennyec es földnec terem-
tőiebe.

KERD.

Miért mondot est: hissec Istenbe:
Michoda az Istenbe hinni?

FELEL.

Ennyet tesen: En minden reménsé-
gemet, bizodalmomat es hitemet
chac az Istenbe vetem, es hissem, hogy
ő teremőt engemet, minden terem-
őt álatockal egyetembe, s' mind à
mennyei, s' mind à földieckel: hi-
sem hogy ő ennekem testemet es
lelkemet, bőmeimet, nyeluemet, szá-
mat es fülcimet, es minden egyéb ta-
gaimat, okofságommal es erőken-
ségemmel egyetembe, adta: Es nyilván
tudom

tudom es hissem azt, hogy ő engemet
tart es táplál, mind testembe s' mind
lelkembe: es hogy ő engemet ótal-
maz minden vesedelemtől, es min-
den gonosztól, hissem kedig, hogy
mind ezeket műveli, nem az en érde-
memért: hanem chac az ő atyai jó-
uoltából es kegyelmességéből.

KERD.

Est mondat ez előt, hogy à hitnec
ágai vallást tesnec az atyáról, à fiu-
ról es bent lélekről: ha é háromról val-
lást tesnec, hogy mondot tahaat à kez-
detbe: hissec egy Istenbe: hány Isten
vagyon tahaat?

FELEL.

Chac egyetlen egy igaz es bizo-
ny Isten vagyon: De ez igaz, es egy
bizony, es meg őstathattatlan Isten-
ségbe három ősmély vagyon: At-
tya, fiu es bent Lélec.

KERD.

Hogy lehetséges, es hogy lehet ez,
hogy három egy legyen?

D 2 Felel.

FELEL.

Lehetettlen hogy az emberi okos-
ság est meg fokhassa. De mi ezaránt
a mi okosságunknac itilletit felfelé te-
gyűc, es chac tistán az WR Istennec
Igeiēnec hidgyűc, mely sockal bizo-
nyosb a mi okosságunknál, es mindē
egyeb álatoknál, kiket vgyan főmūn
kel is látunc, es kezűnkel fogiuc aua-
gy tapashtolyuc.

Sőt michoda bolondság vólna in-
káb, hogy valaki az ő okosságával
az Istent meg akarnáia fogni: kit sem
a menny, sem az egész föld meg nem
fokhat: hollot minnen tulaydon dol-
gaikat, kie nálunc es előttűnc vad-
nac, meg nem fokhattyuc, es nem ert-
hettyűc. Mert vallyon ki erti meg
chac est is, hogy legyen ez, hogy a ke-
nyér, es az egyeb étel, leg őttan étel
vűn, verre, hussá es tetēmē változ-
zēc az emberbe: Eze mindennapi
dolgoz, mellyec velűnc, előttűnc es
bennűnc vadnac es lesűnc, meg sem
erthet-

*Erthetetlen hogy az emberi okosságunk
fokhassa. De mi ezaránt a mi okosságunknac
itilletit felfelé tegyűc, es chac tistán az WR
Istennec Igeiēnec hidgyűc, mely sockal bizo-
nyosb a mi okosságunknál, es mindē egyeb
álatoknál, kiket vgyan főmūn kel is látunc,
es kezűnkel fogiuc aua-gy tapashtolyuc.*

erthettyűc meg őket, sem meg nem
fokhattyuc: hogy tudhatnóioc, es ho-
gy mehetnēnc végére a mennyei dol-
goknac: kie mer ő chodác, es az WR
Istennec elreytet titkai. Ezokaert na-
gy tistességgel es félcclemmel chac a
hittel kel meg fognunc.

KERD.

Miért neueštettic az Isten, e vallás-
ba, Attyánac?

FELEL.

Ezért, hogy ő az őrec Isten, őrek-
tőlfogua egy fiat bűlt: es annac az ő
egyettlen egy fiánac általa, ki az at-
tyánac Igeie, Bölchesége es derēc Ha-
talma, minden álatokat rei őmtet.

Ismet: Ezértis neuešt őttic Attyá-
nac: miért hogy ő minket ő fiaiva tőt
es válastot, igirűn minckűnc attyai
hiwséget es szerelmét: Es miért hogy
az ő szerelmes sent fia, a mi Wrunc
Iesus Christusnac általa, őrekesűnc
tőt minket minden ő drágalátos ia-
uain. Tudnűc kel ezokaert, hogy ő mi
D 3 nekűnc

*Ami 27 4 6 die prima
auxilie*

nckünc szerelmes attyánc, es hogy ő
miuelünc nem kegyettlenül, hanem
kegyelmessen akar chelekődni, mint
egy édes attya az ő édes gyermeküvel
sokor chelekődni.

KERD.

Ha ő oly édes es kegyelmes attyánc:
hogy vagyon tehát ez, hogy ennye
sok chapást, es ennye sok nyaualyát
es nyomoruságot bochát reánc?

FELEL.

Est mind ió es attyai akaratból, es
minckünc iauainkra műveli. Mert
ezért műveli, hogy mi éveset világ-
nac visssa fordultságába, es telti győ-
nyörűségébe be nem mörülyünc, es ho-
gy tellyességgel el ne vesszünk: Ezért
veszi a vessőt elő, mint a kegyes attya,
es az ő bent bölchessége szerént meg-
ver minket, nemelykor szép lágyan es
lassan: nemelykor is igen sebesen: es
eképen oktat minket, es büntelen dor-
gál, hogy vadac es visssa fordúltac ne
legyünk: hanem ióc, selegyec, iámbo-
roc es

28
roc es engedelmessec. Mikor ezoka-
ért büntet akkor az ő attyai tistí se-
rént chelekősic. Nem kel ezokaért el-
lene zugódnunc es morgódnunc: ha-
nem chendes süvel engednunc neki.
Mert valakit ő szeret, aßt dorgálya. A
kit kedig gyűlöl, annac meg erešti fő-
két es köduere bocháttya. Iay kedig
annac.

KERD.

Miért neuestettic tehát Teröm-
ténec?

FELEL.

Ennec oka nyiluan vagyon. Mert
sömünkel láttyc az ő Isteni bölche-
ségénec általa terömtet minden álato-
kat, Mennyet, földet, Tenyget 2c.
Ezzec nyiluan aßt bizonyittyc, ho-
gy ő Isten, oly Isten kedig, ki semmi-
ből mind ezeket terömtötte: Mely
tehetség, az Isten köuül, senkinél nin-
chen.

A KÖZENSEGES KERESZ-
tyéni Hit Againac Másodic Rése-
ről.

D 4 Kerd.

KER D.

Mit foglalbe a keresztyèni Hit A
gainac másodic részé?

FELEL.

Az egyetlenn egy es örec Istenség-
beli másodic szömelyről valo vallás-
sát: tudni illic, az örektől fogva valo
Igeiéről es Isten Fiáról, ki a mi igaz es
egyetlen egy' meg váltónc es iduezü-
tenc. Ennekutánna estis meg ielenti,
miképen ez az Isten fia, az örec ha-
láltól minket meg váltott, es az örec
életet viszontac meg nyerte.

KER D.

Mellyec a keresztyèni hit áginac
másodic részénec Igei?

FELEL.

Hísec Iesus Christusba, ő egyetlenn
egy fiaba, mi Wrunkba: Ki fogantat-
tot szent Lélektől: Születöt szüz Mari-
ától: S envedet poncius Pilatus nac a-
latta: Meg feszítettöt: Meg holt, es
Eltemetöttet: Szálot Pokolra: Har-
madnap Halotaiból feltámadot: Mē
nyekben

nyekben ment: V l az attya Istennec
lóbán: Onnan leszen iduendő, itilni
Eleueneket es Hóltakat.

KER D.

Miért mondod est: Hísec Iesus
Christusban: Michoda a Iesus Chris-
tusba hinni?

FELEL.

Ennyet teszen: Hísem, hogy az Is-
tennec fia én Iesusom, az az, én meg-
váltóm es iduőzitém: es hogy nin-
chen egyeb New soholt, mely által
iduőzülhetnenc, hanem chac e Iesus
Neue által.

KER D.

Mire módot est: Hísec Christusba?

FELEL.

Hísem, hogy ez e Iesus az igaz
Christus auagy Messias, a meg kent
Király es Pap: kit az attya Isten e vi-
lágnac igirt: Kiról solottac a szent pro-
phetác: es kit keresztele szent Iános vy-
iáual megmutatot, es a Jordán vize-
be meg keresztele.

D 5 Kerd

KERD.

Mire mondot est: Hisec ő egyet-
tlen egy Fiában?

FELEL.

Hisem, hogy ő őrektől fogva szület-
tő az atyától, és született: és hogy
Istensége szerint egyenlő az atyával:
mert természet szerint való fia.

KERD.

Nám a bent írás minket is Isten fiai-
nac mond:

FELEL.

Vgy vagyont: Isten fiai vagyunk:
de nem természet szerint való fiak: ha-
nem az Istennek kegyelmes és irgal-
mas választásából. A mi Wrúc Chri-
stus Iesus kedig az Istennek egyettlen
egy és természet szerint való fia: Mert
őrektől fogva, az atyának Isteni álat-
tyából születő: kit emberi okosság
meg nem fokhat.

KERD.

Mire tesed ez igiket hozza: Mi
Wrunkba?

Felel,

30
FELEL.

Mert hisem és jól tudom, hogy ő
mindenképpen WR és mindenekel-
bír, mind mennyel s mind földel: és
hogy ő mind Angyaloknak s mind
embereknek feie, és fő feiedelme: hi-
sem ezokaért és nyilván tudom, hogy
ő engemet, minden ő hiueiuel, meg-
óltalmazhat, minden veszedelemtől,
és minden gonosztól: Ebbe kedig az
ő akarattyába semmit nem kételked-
dem.

KERD.

Mi követkőzzic tovább a hit ága-
inac másodíc részébe?

FELEL.

E követkőzzic: miképpen és mi-
módon az Isten fia felűtötte igyinket:
miképpē a Bűntől és az őrec Halál-
tól minket meg szabadítot: Es miké-
ppē az őrec életet víszontac ísmet meg-
nyerte minckűnc.

KERD.

Miért vallod est, hogy ő Iesus Chri-
stus a

stus à bent Lélektől fogtatot, es süz
Mariától è világra sületöttet.

FELEL.

Nem ok nélkül, Miképpen sem ok
nélkül lőt ez è fogantattás es süztől
valo sületés. Mert à mi édes Wrunc
az ő bent fogantassa es süztől valo
sülettéise által, à mi bűnbe valo fogā-
tattásunkat es sületésünket akara
meg bentelni es meg tisztítani: Es e-
képpen minket bűnbe fogantattakat
es sületőket az Istenec haragiá-
tól es átkától meg menteni, es meg
sabadítani.

Mert, miért hogy minnyáian A-
damba, à bűnnec miatta, elűestűnc va-
la, es közzűlűnc senki magát tulay-
don erővel nem segíthete, sem saba-
díthatà: ezért az atya WR Isten, az
ő kiáltképpen valo iouoltából es ke-
gyelűességéből más es vy embert,
tudni illic à menyei Adamot hagyà
è világra sületetni: mely nem à régi
gyarlo Adámnac, hanem az Istenec
fia vala,

31
fia vala, hogy ez által minden nyaua-
lankból es vesedelemből meg saba-
dúlnanc.

KERD.

Miképpen lőt tehát ez az Isten fia
által valo meg szabadítás?

FELEL.

Ez rövideden, de azért igazán, à-
közvetközé ágaiba meg bizonyítat-
tic, es meg jelentöttic. Mert így köz-
vetkozik: Senuedet Poncius Pilátus-
nac alatta, meg feszített: Meg holt.

KERD.

Miért senuedet?

FELEL.

A mi bűneinc es hamissaginkért.
Mert ő viselte à mi bűneinket: Ma-
ga ő soha semmi bűnt nem tőt vala.

KERD.

Miért Poncius Pilátusnac allatta?

FELEL.

Ezért, hogy beteljesednéicc az ő
mondása, kit még az előt meg mon-
dot vala: hogy a pogánoknac kezzé-
be adat-

be adattattic 2c. Es hogy bizonyos-
sac lehernénc benne, michoda időbe,
es michoda birodalom auagy chásár
alat senuedet legyen a Christus Iesus.

KERD.

Miért febitötter?

FELEL.

Hogy a mi keresztünket, nyauraly-
ánkat es nyomoruságunkat meg senu-
telnéie, meg áldanaia es idefsé tenne.

KERD.

Miért holt meg?

FELEL.

Ezért, hogy minckünc ennekutá-
na kesserű es nehez nélene a mi Halá-
lunc: Es hogy azután őreckéelnénc.

KERD.

Mire Temetöttet el?

FELEL.

Hísem es vallom est, hogy a Iesus
Christus, minekutánna a keresztán
meg holt, a keresztfáról leuétöttet, es,
az irás szerént, eltemetöttet: hogy mi
bennünc minden büncinc meg halná-
nac es

nac es eltemetetrénénc: Es hogy min-
den gonos gondolatinktól, bebedink
tól es cheleködetinktől chendesec es
meg szabadúltac lennénc, es chac az
Istenbe nyugodnanc.

KERD.

Est is vallod, hogy a Iesus Chri-
stus, minekutánna a keresztán meg
holt, alá sálot Pokolba: Mint er-
ted est. Es miért sálot oda?

FELEL.

Igy er-tem, így is hísem, hogy mi-
nekutánna a keresztán meg holt, es
az ő sent Lelké, az ő sent Testétől el-
uált, az ő reg mindenható Igéuel egy-
esült lélec alá sálat pokolra: Ot
kedig az ördeget meg fokta, es mind
annac, s mind a pokolnac ereiét es ha-
talmát eluótte, es eltörte, hogy immár
minckünc oda nem kel mennünc: hi-
sem estis, hogy ennekutána lélekben
a hiw sent Attyákat meg látogatta,
es minekutánna az Euangeliumot ne-
kiec predicálotta, őket meg szabadít-
totta.

Kerd.

KERD.

Miképpen lőtt ez?

FELEL.

Eképpen, hogy a mi Wrunc Iesus
Christus halottaiból ismét feltámadott

KERD.

Miről gondolkodol, mikor est a
hitnec ágát elő bámlálod: Harmad-
nap hallottaiból feltámadott?

FELEL.

Erről: Miuel hogy a Iesus Chris-
tus, az ōrec mindenható Igeiével meg
egyesült lélec, a Sathannac orságába
be menűen, es aſt meg győzűen, az ō
ſent Testét halottaiból feltámasztot-
ta: es a hiw Lelkeket vcle egytembe
elhozuán felséges diadalmot vőt, me-
ly ō nagy diadalom es triumphus mi-
at a tellyes menny ōremmel es vigaf-
sággal betölt. Es eképpen ō az ōreg
bodogságnac oka lőtt, mind azok-
nac, a kic ō benne hisznec: Heb. 5.

KERD.

Miről gondolkodol, mikor ez i-
giket elő

33
giket elő bámlálod: Mēnyekbe ment
ül a mindenható atya Istennek Ió-
bián?

FELEL.

Erről, hogy a Christus Iesus, a min-
denható ōrec Ige, a mely meg testes-
sült vőlt, az ō Testét, auagy feluőt
emberségét, mennyekbe vűtte, es az ō
Isteni dichőségnek es felséges vól-
tánac tőtte: hogy immár, az ōrec
mindenható Igével meg egyesült
test, egyenlő Isteni hatalomba es eiő-
be, mondom egy Christus Iesus, egy
WR es Isten, az ō atyának Ióbián
vagyont: es hogy az Attyával egyen-
lő felséges dűchőségbe él, chelekő-
dic, bír es wrálkodic. Mert est mōd-
gya a ſent irás, az Istennek Iobi-
a valo űlésnek.

KERD.

Mit vallasztouáb a hitnec Agaiba?

FELEL.

Est, hogy Iesus Christus onnan le-
E ſenid-

ben iöuēdō, itilni Eleueneket es Hóltakat.

KER D.

Honnan lēben iöuendō?

FELEL.

Mennyekből, à houa felment vólt.

KER D.

Mikor iö onnan?

FELEL.

A világnac végezetibe, az vtólso napon, tudni illic, itilni Eleueneket es Hóltakat.

KER D.

Kichodác az Eleuenec? Es kichodác à hóltac?

FELEL.

Az eleuenec azoc, kic ackor, mikor az vtólso, auagy az itilet nec napja elérkőzic, ez életben találatnac. A hóltac kedig azoc, kic mi előttűnc elhóltac, es è világból ki múltac.

KER D.

Miért akar itilni?

FELEL.

Ezért, hogy minden hiuec, mind testestől

34
testestől s' mind lelkestől az őrec életet biryiác. Es hogy à hittetlenec elkárhoftassanac, es az őrec tűzbe vetessenec.

KER D.

Mellyic tahát immár à hit ágainac másodic réšenec rőuideden valo grtelme?

FELEL.

Ez: hissem én, hogy à Iesus Christus bizony es igaz Isten, ki Istensége szerént az atya Istentől őrektől fogva született: Es hogy bizony es igaz ember, ki embersége szerént idő betelűen à szűz Mariától született, hogy ő legyen az én Wram, ki engemet elűeset es elkárhozott embert, meg váltott, meg szabadított, es vissza hozott, minden bűnből, halálból, kárhozatból, es az őrdegnec minden hatalmából. Meg vált kedig nem arannyal, sem ezüsttel, hanem az ő drágalátos bent veréuel, ártatlan kénűenedéséuel es halaláual. E végre szabadított
E 2 meg

meg kedig, hogy én immár ő tulajdo-
na legyem, ő országába az ő birtoka a-
latélyem, és őncki szolgálatom őreke-
velo igazságba, ártatlanságba és
szentségbe: miképen ő feltamadott a
halálból, él és uralkodik mind őrec-
kén. Ezt én nyilván hiszem.

**A KÖZENSEGES KE-
rebtényi Hit Agának Har-
madik Rése.**

KERD.

Mit foglalbe a keresztényi hit ágai-
nak harmadic része?

FELEL.

Az egyetlenné egy és őrec Istenség
beli harmadic főméről való vallás-
sát, tudni illic a szent Lélekről.

KERD.

Mellyec a keresztényi hit Agának
harmadic részének Igei?

FELEL.

Ez az: Hiszem szent Lélekben.

KERD.

Mint érted ez Igiket?

Felel.

FELEL.

35

Igy: hiszem ezt erősen és vallom,
hogy a szent Lélek bizonyos és igaz Ist-
ten, egyenlő az atyával és a fiúval: és
hogy egyenlőképen mind a kettőtől
származik. És hogy a szent Lélek min-
den választottakat meg szentel, és az
Igazságnak ismeretire visel: Az az,
ő szerzi és chelekedik ezt, hogy az Ist-
tent igazán ismerjük, és hogy híd-
gyunk mind azokat, a melyek a hitnek
ágába előnkbe adattak, az Istentől,
a mi szerelmes atyánkról: a Chri-
stus az ő szerelmes fiáról, mi Wrun-
król, és idvezűténkről: Mert mi a hit-
nek ágait semmiképen nem hihetné-
iek, sem valhatnók, ennek a szent Lé-
leknek kiáltóképen való indítással nél-
kül, Miért hogy mind a mi, s' mind
az egész világnak okossága ellenevad
nak, és tussakodnak.

**A KÖZENSEGES KE-
rebtényi Hit Agának Ne-
gyedic Rése.**

E 3 Kerd.

KERD.

Mit foglal be a keresztényi hit ágai-
nac negyedik része?

FELEL.

A keresztényi szentegyházról, me-
ly az őrec életre való választottaknac
szent gyülekezete: es az Istennek jó te-
ményéről, es szent áándokiról való
vallását.

KERD.

Mellyec a keresztényi hit ágainac
negyedik részének Igei?

FELEL.

Hísec közenséges keresztényi szen-
tegyházat: Hísem Bünnec bochánat-
tyát: Hísem Testnec feltámadását:
Hísek is őrec életét.

KERD.

Mint érted ez Igiket, mikor eszt
mondod: Hísec közenséges kereszt-
tyeni szentegyházat?

FELEL.

Mikor eszt mondom, akkor vallást
tesec a Christusnac é földön való or-
szágáról. Ez ország kedig a választot-
tac, kic

36
tac, kic az őrec életre elrendeltötte-
nec, tudni illic, az vyonnan szűlöttet
emberec, kiknél az igaz es eleuen hit
vagyon. Mert a szent Lélec az ő szol-
gainac általa, kic igaz módon hiuata-
tanac, es az ő Igéiet tisztán hirdettic,
hathato, es a Christus Iesusról való
szent Euangelium predicálásánac ál-
tala, é földön való minden népec köz-
zül szentegyházat gyűyt, mely igaz-
zán hísen, es igaz es bizony vallást
tesen.

Ernec é szentegyháznac tagai, noha
test szerént é világba felel előlöttac:
de mind ez által a Christus Iesusban
való hitbe egyesséc, es az ő szent lelke
által egy Testec.

KERD.

Honnét, es miokaért nevesztöttic
ez egyház szentnec?

FELEL.

Ezért, hogy ez az egyház, a szent Lé-
lec által szenteltötet meg. Immár no-
ha a hív keresztényenec, kic a szentegy-
ház, bün-

ház, bűnecs, es külemb külemb fo-
gyotkozás es gonos kúvánság va-
gyon bennec, míg è testbe élne 2c: de
mind ez által vgyan valóba bñtec:
Nem őnenmagaktól: hanem az WR
Istennec bñt Igéjétől, mely mind à
bñt lélekel, s' mind à bñtségedkel e-
gyetembe náloc vagyon, kikben bñt
segnél egyeb semmi nínchen.

KERD.

Miert teszed ezt hozza. Sñtekne-
egyességét?

FELEL.

Ezért, hogy è bñt gyűlekőzetbe
mindenec közenségesec: egyikne-
marháia à málikè: Mert è gyűlekőzet
őbue kötött: à keresztényies atyafiui
beretőnecc köttelével: Es valamit e-
gyickér az Istentől, ašt minnyáian
kéric. Ennekokaért is imádságokban
est mondgyác: Mi attyánc. Es nem:
En attyám.

Ez igic ezokaért (Sñteknecc egye-
ségét) magyarázzác à közenséges ke-
restyeni

*ezért hogy a bñt
gyűlekőzetben*

32
restyeni bñtegyházról való előbeli
igiket, mely bñtegyház nem egyeb,
hanem à válastottaknac sñma, kic à
Iesus Christusban, es à Iesus Christus
által bñtec, es kiknecc minden ő men-
nyei iauaiban réscec vagyon: Es kic ő-
nen kőbñtec, mint egy testnecc tagai, à
beretedbe es igaz Istéi felelébe élnecc.

KERD.

hogy férkebbettic az ember è bñt
gyűlekőzetnecc tarsóságába?

FELEL.

A Iesus Christusba való igaz hitnecc
általa, es ānac igaz ismereti által: Mert
mihelt az ember bñue berent Christus-
ba híben, es őtet igazán ismeri, es à
Christus Iesus Neuebe penitenciát
kezd tartani, azzonnal Istentől, à bñt
Lélecc által, vyonná bñletettic. Így fér-
keziec à keresztényi bñtegyháznac tar-
sóságába, es è gyűlekőzetnecc bñti-
uel egybe testessül, az ő feieccel, à Ie-
sus Christussal: es eképen ő is egy ta-

E 5 gia le.

gia leſen è ſentegyháznac.

K E R D .

Michoda iót tót az Iſten è gyűlő-
közettel: Es michoda aiándokiual a-
iándokoſta meg aſt?

F E L E L .

A közenséges kereſtyéni ſentegy-
ház, à ſenteknec gyűleközete, nem
kérközic arannyal, ezűſtel, drága kö-
ueckel, gyöngyöckel, auagy egyéb
marháual, kibe è világ gyönyörke-
dic, kihözragoſkodic. Szabadõ hagna
è világot bolondoskodni: Mert tud-
gya, hogy à ſeliekben ſemmi igaz õ-
rem es vigafság ninchen. De ennec è
drágalátos kénchnec õrül à közensé-
ges egyház, à ſenteknec gyűleközete,
hogy à Ieſus Chriſtus által meg men-
neködet à bűnöl, es hogy minden
bűnei meg bochattattanac õneki, à
mint eſtis vallya ez igikbe: Hiſſec
Bűnec bochanattyát: Nem chac ke-
dig à ſent Euangelium nyiluan valo
predicáláſſa által: hanem annakis õ-
rűly, ho-

38
rűly, hogy è ſelleges hatalom, tudni il-
lic, à bűnec meg bochátáſſa az Iſten
től õneki is adatattot, hogy immár õ-
nenköztec egyic à másikat vigaſtal-
hattya, es bűnet meg bocháthattya.

E ſelleges Iſteni hatalommal meg
aiándekoſta Chriſtus Wrunc az õ
iegyeſét (az az, Egyházát) mikor eſt
mondotta: A mit è földön odoſtoc,
ódozua leſen mennyekben is: Es à
mit köteſtec è földön, kötezue leſen
mennyekben is. Matth. 18. Ioan. 20.

K E R D .

Kérlec, mondmeg eſt is: Michoda
emberec nyerhetic à Bűnec bochá-
nattyát?

F E L E L .

A penitencia tarto emberec, kic i-
gazzán meg iſmeruén magokat, bá-
nyác bányác bűnekſerént minden bű-
neket, es igaz bűbeli töredelmefsé-
gec vagyon ſelölec: el is álnac melő-
le, è ſándéckal, hogy ſohatõbbér nem
akarnac vétközni: Es mindenefől
fogua à

fogua à Iesus Christusnac adgyác ma-
gokat, erőssen hiuén, hogy ő mind az
ő bűnekért, s' mind az egyéb ez egész
világon valo emberekeiért, az ő ken-
senuedés éuel, vére kiontásaua es
kesserű haláláual eleget tót: Touáb-
ba, à kic à Christus Iesusban vy életet
kezdne, sentségbe es Igafságba, es
nagy bizodalommal est váryiác, ho-
gy à Christus Iesus napról napra bő-
ueben adgya nekic az ő aiándékit, ho-
gy ő benne vgyan tekéletes férűua
lehesse, es az vy keresztyeni es ár-
tatlan életben mind végic tekéletes-
sen meg maradhasanac. Ezzec az
emberec, kic nyerig à bűnec bochá-
nattyát.

KERD.

Mint érted ez Igiket, mikor est
mondod: Hisec Testnec feltáma-
dását?

FELEL.

Igy értem es hisem, hogy à hiw ke-
resztyen ember, à ki à Christus Iesus-
ba elalob-

39
ba elalob, eluálástati ic: Az ő lelke
à Christus Iesusnac őrecké valo nyu-
godalmába es őremébe megyen: Az
ő teste kedig à földbe rétörtic: Es no-
ha az ő teste à földbe hamuua auagy
porrá lesz: de mind az által hissé, hogy
az vtolsó napō à Iesus Christus feltá-
masztya, es ackor à lélec s' à test vyōnā
meg egyesül, à mi Wrűc Iesus Chri-
stusnac őrecké valo dűchűségére, me-
lybe, ő vcle egyetembe, mind őrec-
ken őrecké részesec lesne.

KERD.

Kérlec, mint lesen ez?

FELEL.

Igy: Minnyáian azzoc, kic à kopor-
sókban vадnac, meg hallýác az Isten
fiánac, à mi Wrűc Christus Iesusnac
sauát: es ki iőnec à koporsókból es
feltámadnac: Es à hiw keresztyénec,
kic iőt chelekörttec, az őrec életre fel-
támadnac. De az Istentelenec, kic go-
nosul chelekörttenec feltámadnac az
ítilette es őrec kár hozatra.

Kerd.

KERD.
Ki mondotta, es ki hatta, hogy est
tarchad es hidgyed a feltámadás
felől?

FEL EL.
A mi Wrunc Christus Iesus, a ki
omagaís, nagy hatalommal, halottai
ból feltámadot: Mert est mondgya:
Ioan. 11: cap. En vagyoc a feltámadás
es az élet. A ki én bennem hisen, ez,
noha sinte meg halna is, azért vgyán
él. Ismet. Ez annac, a ki engemet bo-
chátot, akarattyá, hogy mindē, a ki a
fiába hisen, őrec életet vallyon. Es én
feltámasztom őtet az vtolso napon.

Ez immár minden vigasztalások-
nac summaia, minden nyomorusá-
goc ellen, kiker a keresztényeknek sen-
vedni kel, es főképen a halálnac ret-
tegése ellen, melyet a keresztények-
nec chac ez igaz hittel győzni kel:
miért hogy bizōnyal tudgyuc, hogy
meg nem maradunc a halálba: hanē
hogy ismet feltámadunc,

Kerd.

Bekefy

40
KERD.
Mellyic az az WR Istennec Igéie?
Es hól vagyon megíruán?

FEL EL.
Szent Máthé Euangelistánál: 28:
cap. Szent Márknál, 16. Mert est
mondgya Christus Wrunc: Enne-
kem adatot minden hatalom mind
mennye-
tek el és földön: Mennye-
tek el és földön, es predicalyátoc
az Euangelomot minden ter őmter á-
latnac: tanichatoc minden népeket,
hogy meg tarchác mind azokat, mel-
lyeket én parancholtam tunc tunc: Es
meg keresztellyetec őket, Attyánac,
Fiunac, es Szent Léleknek Neuébe:
Valaki hiyend, es meg keresztelkődē-
dic, iduezül: A ki kedig nem hiyēd,
elkárhozic

KERD.
Mit chelekődic, es mit használ a
Kereszttség?

FEL EL.
Bűnnec bochánattyát cheleködi:
mind

(94)

mind haláltól, s' mind ördegtől meg-
szabadít, es őrec életei ád mindenek-
nec, valakic hisz nec az Istentől a Ke-
rebstség mellé adot Igiret nec.

KERD.

Hogy tehet a víz ilyen nagy dol-
got?

FELEL.

Minden kétség nélkül sem a víz,
sem a vízbeli megmosogatás nem
teheti ezt: hanem az Istennek Igéie, mely
a vízzel, es a víz mellett vagyon: es a
hit, mely effele igiret nec, es igenec, a
vízbeli mosogatásba hiszen. Mert a
víz az Igen nélkül csak pusztá víz, es
nem kerbstség: De az Istennek Igéiével
kerbstség, az az, élet nec iduéséges vi-
ze, es bent Lélekbe való meg vyulás-
nac feredőie, mint bent Pál módgya,
Tit. 3: De, vgy mond, az ő irgal-
másaiga berént iduözitet minket, az
vyonnan sületés nec feredőienec, es
bent Lélektől való meg vyulás nac
általa: mely bent Lelket nagy bősé-
gel önte

*Jóbor fides
opera aprior*

41
gel önte mireánk, a Iesus Christus nac
a mi iduezitőnk nec általa: hogy az ő
kegyelmességéből meg igazultattac,
az őrec élet nec örökeli lennenc, a re-
méség berént. Bizony ez é beűed.

Ennekokaért a kerbstségbe az Is-
tennec felséges vóltat, es az ő akarat-
tyát kel néznűnc, ha a Kerbstség nec
méltóságát es eréiét akaryiuc meg er-
teni: es nē kel chac külső bömmel néz
nűnc a vizet, hanem az Istennek Igéi-
ét, mondom az Istēt őnen magát: me-
rt ő kerbstel ot, es Bűnűnk nec bochá-
nattyát igírte, az őrec iduőségel e-
gyetembe.

KERD.

Ast mondog, hogy a kerbstség az
vyonnan sületés nec feredőie: hogy
sülethettic tahat vyonnan az ember
az általa?

FELEL.

Igy: Mikor az ember előűer a mē-
nyei viz által, az Istennek élő Igéie, a
Iesus Christus által, a bent Lélek nec
chelekedő

(98.)

chelekedő ereiével, az ő szívébe és
Lelkébe meg vyluán, az ő bűnei-
ből meg mosogatattic, meg keresz-
tőtlic es meg tisztítottic.

KERD.

Hogy leszen ez?

FELEL.

Igy leszen: A mennyei atya Isten,
ki az ő fiát, a Iesus Christust, halottai-
ból feltámasztotta, es az ő lobíára a
mennyei dűchőségbe helyhőstőtte,
ez kegyelmességéből, a Iesus Chris-
tus által, sűl fiaikat, es a mennyorszá-
nac őrekőlit: Mondom a Iesus Chri-
stus által nemzi őket, mint a meg ves-
hetetlen mag által, az Igaságnac I-
geiébe, melyet a szent Lélec által ki-
önt a választatoknac sűuekbe, hogy
az által meg ismeric az Atya Istent,
es az ő fiát, a Iesus Christust, azoknac
minden ióréteméniuel egyetembe: es
eképen vyonnan sűletőnec, es a hit-
nec általa Isten fiaiva leszenec, es a men-
nyei bodokságnac örökési.

Kerd.

42
AZE VANGE-

LIOMNAC MASO-

dic Keresztyéni tudomá-
nyánac Rősséről, tudni
illic, az Imádságról.

A

KERD.

Ast mondád ez előt, a keresztyéni
tudománnac másodic részébe, hogy
chac a Christusba valo hitnec általa
iduőzűlűnc: Mikor ezokaért az atya
Isten, a mi Wrunc Christus Iesusért,
kegyelmessen minket feluészen, es az
ő szent Igeiēnec es Euangelionnac ál-
tala minckűnc a bizony es igaz hitet
meg adgya, mit keltahát azután mű-
uelnűnc? Chac vesztekségbe es testi-
bátorságba legyűnké az vtán?

FELEL.

Semmiképen nem: Mert est kel
minckűnc gondolnunc, hogy ha szinte
az igaz hit nálunc vagyon is, hogy
F ast igen

7 n an agan

ast igen gyarlo edénbe, tudni illic, e-
gy chergpbe es chuporkába visellyuc,
mint bent Pál mondgya. Ezokaért
minden hiuolkodást, tunnyaságot, es
testibátorságot elkel táuostatnunc,
hogy a hit mi bennunc ne aludgyéc,
mint az süzecz olay nélkül valo lam-
pásoc: Matth. 25. cap.

KERD.

Michoda legyen tehát főképen a
mi gyakorlálunc?

FELEL.

Ez: hogy sinetilen az Isten előtt ma-
gunkat meg alázzuc, es süuunc se-
rent kériuc, hogy a mi süueinknec
keménségét, az ő bent lelkénec tüze-
uel, es az ő Isteni malasztýával meg-
lagyítsa, es mind testi, s mind lelki
sükséginkbe meg erősítsen es meg-
tarchon.

KERD.

Mincmü Igickel kel az Isten előtt
ezzeket tennunc es kernunc?

FELEL.

A Lélek-

43
A Léleknek nem sükség soc forma,
auagy külemb külemb fele igickel el-
rendelt mód: De ha valami formával
auagy imádságnac elrendelt módgya
ual élni akarunc, soha iobbar annál
nem találunc, a mincmüt a mi Wruc
Christus Iesus önnenmaga szerzet, es
kire minket tanítot, Matth. 6. cap.

KERD.

Ah nagy a mi sükségunc. Mert
minden felől nagy soc rettenetes el-
lenséginktől környéköstettunc, kie
nem elégödnec aual, hogy testünkbe
kényozhatnac: hanem annac felötte
lelkunc vtanis igen erőssen lefesköd-
nec: Ebbe kedig soha nem nyugos-
nac: Mert egyfelől meg foyt a bün:
Más felől a Sathan soc ezer mester-
séges késértetöckel nyomorgat meg.
Most rettöget a halál: Egy keues idő-
múlva az Isten haragiánac tekintör-
te, es e világi soc fele gonofságnac on-
dokságos vólta. De mit bölyunc er-
ről sokat: Velunc es köbelinkbe vis-
F 2 selyuc

selyűc à mi ellenségűnket, à mi tulay-
don restűnket mondom, mely meg ál-
ralkodot, es minden fcle gonoskűuán-
sággal betölt, es nem engedi semmi-
képen, hogy valami mennyei es Iste-
ni dolgokról elmélködhetnenc, es
gondolkothatnanc.

FELEL.

Ezeket à mi nagy búkségűnket ső-
meinkel minden nap iól látyuc: in-
gyen sem sőloc à közenséges búksé-
gőkről, kiket naponként látyuc, tud-
ni illic, mint sīdalmastrattic az Isten,
nec Neue es tīstessége: es mint vīal-
tattic az ő sīent Igēie, az igaz keres-
tyeni tudomány, mind à hittel egye-
tembe: Touabba minemű előmenete
vagyon minden sőrni es Istentelen
dolognac: Mely igen nagy tīstesség-
be es tekintetbe legyenec az Istente-
lenec es vakmei ő bátoroc. Mint ké-
nostratnac à iámboroc, az igazac es ár-
tattlanoc: es mint őltalmastratnac à
hamissac 2c.

Touabba

444
Touabba, miképen az őrdeg mind
ez egész világba hadat támaszt: habo-
russágot, ősbue vesűst es vīssauonást
serez: Ehséget, dőg halált es minden
fcle betegséget indit 2c.

KERD.

Kérlec tēgedet: A mi attyánk nac i-
mádsága, mind é sőc búkségre, es kű-
lemb kűlembfcle nyaualyákra söl-
gálé?

FELEL.

Igen is: Mert à mi édes Mesterűnc
à Christus Iesus, ez imádságnac for-
máiat igen bőlchen rendelte, es hēt
kérésre őstotta, mellyekbē mind à Lel-
ki, s mind à testi dolgokat befoglalta
es berekesztötte.

A MI ATYANKNAC

Rőuidőden valo magya-

rázattya.

KERD.

Mellyec à mi Attyánc Imadságá-
nac Igēis

FELEL.

F ; Ezec

Ezec: Igy szól Christus Wrunc,
Matthei, 6. cap. Mikor imátkozni
akartoc, est mondgyátoc.

Mi attyánc, ki vagy mennyekben.

ELSŐ KERES.

Szenteltesd te Neued.

II.

Iőyen te Országot.

III.

Legyen te akaratod, miképen men-
nyben, azonképpen földön is.

IIII.

A mi mindennapi kenyerünket ad
meg nekünk ma.

V.

Es bochásd meg minckünk a mi
vétkeinket, miképen mi is meg bochá-
tunc nekünk véteteknek.

VI.

Es ne vidgy minket kísértetbe.

VII.

De szabadích minket Gonosztól.
Mert tiyed az ország, a hatalom es a
dűchő.

45
Dűchőség, mind őreckē őrecke, Amē

KERD.

Mikoron immár az Isten előtt ke-
nyőrges, es est mondom: Mi attyánc
ki vagy mennyekben: Mit kérec ac-
kor ez igikel?

FELEL.

Semmit: Mert ez Igikbe semmi
kérés nincsen: hanem ez Igic chac a
mi sent atyánkhoz valo bebedünk-
nec es könyörgésünknek kezdeti.

KERD.

Miokaért tőtte tehát ez igiket hoz-
záia: Es mit akar a mi Wrunc Chris-
tus Iesus velle?

FELEL.

Ez igickel a Christus Iesus édesget
minket, hogy hidgyűc, hogy az ő mē-
neyi atya minckünk igaz atyánc le-
gyen, es mi őncki igaz fia: es hogy
bátorsággal es nagy bizodalommal,
minden kételkedésnélkül, őncki kő-
nyőregiűnc, miképen a berelmes fiac
kőnyőregnec az ő bere ő atyoknac.

F. 4 Kerd.

KERD.
Miképen való attyánc ō minckünc?

FELEL.
Az ō kegyelmességéből es irgal-
mátságából, az ō bent fia, a mi W-
runc Christus Iesus által: Mert ō meg
fogatta est, hogy mind fiaíua fogad-
gya azokat, kic az ō fiába, az WR
Christusba hisz nec, es kic őtet az ō
Neuébe segítségül hiyác.

KERD.
Miért mondod: Mi attyánc: es nē:
En attyám?

FELEL.
Ezért: Mert ez imádságba nem
chac mimagunkért könyörgünc, ha-
nem mind az egész egyházért, es e föl-
dē való közenséges keresztyénségért.
Es a mi Wrunc Christus Iesus ez I-
gétскеuel: Mi: mind egészlen az ō e
földön való egyházát, a keresztyéni
szeretetre köttelezi, mint egy egyet-
tlen attyánac fait.

KERD.

Mire

46
Mire teszed est hozzá: Ki vagy
MENNYEKBEN?

FELEL.
Ezért: hogy miképen az Atyai é-
des New, minckünc az Isten nec ke-
gyelmes akarattját előnkbe támaszt-
ta, es minket róla bizonyos sa tesen:
Azonképen ez íge, Mennyeekben, az
Isten nec hatalmas es mindenható vol-
tát veti földmünc eleybe, hogy higyük,
nem chac a st, hogy minckünc mindēt
meg akar adni, a mit tőle kérünc es ké-
uányuc: hanem, hogy meg is adhat-
ta: Mert ō mind Mēny nec s' mind
föld nec WRa.

AZ ELSŐ KERES.

KERD.
Mit kérünc az első kérdésbe, mikor
est mondgyuc: Szenteltesséc te Ne-
ued?

FELEL.
Est kériünc: hogy az Isten nec neue
szenteltősséc: It immár esedbe kel vē-
ned, mi legyen az Isten nec Neue: A-
F s New it.

New it, iedzi az Istent ömagár, es
mindent, valami az Istennek az ő Igé
iébe tulaydonitattic: főképen kedig,
hogy sent az Isten, hogy iól akar ve-
lunc tenni, hogy minden bűneinkből
meg akar szabadítani. Es ez ige, Szent-
eltönni ennyet tesen, mint, predica-
lani, dichírni, dűchöiteni es felma-
gastalni.

Az Istennek Neue sent vgyan ö-
magába, es igen sentseges: de mi ké-
ryiűc, hogy minálunk is senteltöfsec,
az az, hogy az attya WR Isten, az ő
sent fia, a mi Wrunc Christus Iesus ál-
tal, az ő irgalmaságát, kegyelmessé-
get es touoltát mingkűnc es minden
embereknek meg ielönche, es meg
nyilatkoftassa: hogy az ő sent Igéjét
es Euangeliomát, melyben az embe-
rec az ő meg rölöt termébeteket, iár-
lo vótrokat, erőtlenségöket, nyaua-
lyáságokat es méltatlan vótokat
láttyác es ismeric, tistrán es igazzan
predicáltassa: hogy mi is sentec lé-
uén, mint

*sum peritus
helly hoc libet est
muni*

47
uén, mint az Isten fiai, a berént él-
hesűnc.

Az vtán est keryiűc, hogy az Isten
minden hamis tanitást, minden kárö-
lo tudománt, minden heretnekséget,
minden botrányostattást, minden
báluányozást, minden hitetlenséget,
mellyeknek általa az Atya Istennek
Neue mi bennűnc es mi nálunc nem
senteltöttic, hanem inkább rütoltattic,
közűlűnc kiuegye, es eluefesse, ho-
gy tistrán az ő Igéie berént élhesűnc,
es az ő Neuét sentelhe.

A. II. KERES.

KER D.

Mit keryűnc a másodic kérdésbe, mi-
ker est mondgyuc: Iőyen te országot?

FELEL.

Est: Hogy az Istennek orzága, me-
ly a mi könyörgésűnknekül is el iő,
mi hozzánk is, es minden emberek-
höz, el iőyen. Mert a hol binte a mi
Wrunc Christus Iesus felől valo E-
uāgelium predicáltattik is (mely felől
az első

az első kérdésbe könyörgünc), ot a nagyob rést meg vtálya a bñtes a kic bñte halgattyákis, igen keuesen, mondom igen keuesen iobbólnac belöle: Ennec felötte minenmagunkis mayd igen hidegec es restec vagyunc mellete, es soc fele fogyatkozás vagyon bennünc. 2c. Ennekokaért minnyáian mi keresztýenec e kérdésbe könyörgünc, hogy a mi mennyei attyánc az ö bñt lelkeuel, az ö lgeie es Euangelion által hathato legyen, hogy touába mi bñnnünc a bñn, a testibatorság, a halálnac, az Istenec ítéletinec rettegése ne vrálkodgyéc: hanem, hogy a mi sñueinkbe bñt Lélec lakozzec es bíryion, melynec által az Isten Ige iét tístán hihelsünc, es hogy az mi bennünc igaz es ió gyümölcset terömchen: A bñn helyén az Igaságot: A félelő es rettegés helyén békőseget, es bizonyos vigasztalást 2c.

Rövideden est kériünc, hogy a mi mennyei attyánc minket kegyelmessen az

48
sen az ördegnec orságából, az önen orságába vigyen, hogy ot az ö bñt akarattya bñrönt élhelsünc, it e világon ideig: a más világon kedig mind örecken örecke, Amen.

A. III. KERES.

KERD.

Mit kériünc a harmadic kérdésbe, mikor est mondgyuc: Legyen te akaratod, miképen Mennyben, azonképen földön is?

FELEL.

Est kériünc, hogy az Istenec ió es kegyelmes akarattya, mely a mi kérésünknekül meg lesen, minálunc is, es mind az egész keresztýénségbe meg legyen.

KERD.

Miképpen lesen ez?

FELEL.

Eképen: Mihelt az emberec sñuee bñrönt az Isten Igéienec hísnec, es a bñt Léleknek engedelmeffec lesnec: ottan naponként soc es nagy nehésségekel,

geckel, es külemb külemb fele nyomoruságokál környül véteter nec, kic kel az igazságtól hátra űzető nec, es vißba verető nec. Mert é világ chodá latos es meg mondhatatlan nagy gyűlölséggel űldezi es kergeti a iám borokat es Isten féldöket: es abba vol na leg nagyob vigafsága, ha egy nap mind fottig elueßthetnéic: Ezért dü hōskōdic es kegyetlēkedic illyen fen nyen ellenec: Erre kedig nagy börgal matoson, minden érciēuel segiti az ördeg ötet: A test nec kedig nagy do log meg alani ennye soc munkát, ne hēsséget, sükséget, es külemb külemb fele nyomoruságot. Ennec okaért kō nyōreg nec a begēy keresztýē nec, a na gy sükség által kēßerítetüē, hogy mi mēnyei attyanknac bēt akarattya legyen meg: es hogy minden gonos tanáchoz es akaratot meg tōryien es meg ronchon, es eleit vegye: mely nē engedi, hogy az Isten nec Neue bēntel tēssēc kōßtūnc: es mely nem bochar tya kō-

49
tya kōzūnkbe az ō bēnt orßágát: mi nem ű az ördeg nec é világnac es a mi, testūnk nec akarattya. Ezē is kōnyō reg nec, hogy meg ei ō itfen es meg tarchon az ō bēnt lgeiēbe es igaz hit be, mind végiglen.

KERD.

Miért teszed eßt hozza: Mikēppen Mennyben? 2c.

FELEL.

Az angyaloc mennyorßágba te kēletēssēn enged nec az WR Istē nec, es akarattyat tēßic: Kōnyōreg nec e zokaért az igaz keresztýē nec is, es bēn telen valo foháßkodással az Istentől eßt kēuánnýac, hogy ōc is illyen te kēletes engedelem nec alapattyába be álhasßanac, es hogy minden dolgaiba az Istennec igazgatással es vezērlēssē alat lehēssē nec: es hogy semmi nyo morusságnac miatta az Istentől enge dettlensēgbe ne eßsē nec: Annac felöt tē, hogy mind marháiokat, mind fele sēgōket, gyermekōket, es annac felöt te élete-

re életeket is, jó kedvel, az Istenért, es
az ő bent igéiért elhagyhassák.

A. III. KERES.

KERD.

Mit kérünk a negyedik kérdésbe
mikor ezt mondgyuc: A mi min-
dennapi kenyerünket ad meg nekünk
ma?

FELEL.

Valami az Istennek tisztességét
(mely ő bét tisztességét mindē dolga-
inknac előtte kel keresnünk) illeti: es
valami mind a mi Lelki, s mind az ő-
rec élethez szükség, az, az első három
kérdésbe befoglalva vagyon: követ-
köznec immár a több kérdésec, melly-
ekben minden dolog befoglalva
vadnac, a kic a mi a világon való éle-
tünkhöz szükségessé. Az első kérdés
kedig a mindennapi kenyéröl való,

Ved esedbe: Az Isten a mi köny-
örgésünknek is meg adgya a min-
dennapi kenyeret, meg a gonoszoknak
is: De mi a kérdésbe, a mindennapi ke-

*Magában is azok s így ez nyérnec
azokban fnyalva zonal szelint
ket is segítségire m. r. keresztm.*

50
nyérnec nevezeti alatt azon könyör-
gunc, hogy a mi mennyei berelmes
bent attyanc ő magára vegyen fel, a
világi életünknek minden gondgyát,
mind etelünknek, italunknac, ruháza-
tunknac, s mind őltalmunknac: es hogy
kegyelmessen mind azokat, a kiknél-
kül ez életbe bűkelkődünk, meg ad-
gya: hogy a mi bűleinknek, kiknélkül
nem élhetünk, fel sem neveltethekünk,
gondgyát viselleye: hogy a fejedelme-
ket, kic mind minket, s mind bűlein-
ket meg őltalmazza, meg áldgya, es
jó berenchessé tegye: hogy mind a mi,
s mind a mi bűleinknek munkáiánac
ménaiát adgya: hogy a közenséges
békecséget meg őrizze, hogy jósa-
gunc es marhánc hadakozás, dúlás es
kőborlás miat gonoszul el ne kelyen,
es minden munkánc heába el ne ue-
ssen. Hogy bép, jó, chendef es takaro
időt: hivv munkásokat: jó bomszodo-
kat: hivv es iambor házastársot: iam-
bor es engedelmes gyermeköket: i-
gaz házi

gaz házi nepe auagy chaládot: há-
zat: őrekséget: marhát: ióságot, es
mindent, valami é testi életünknek tá-
plálására szolgál, megadgya.

Visontac ezen is könyörgünc, hogy
a mennyei atya Isten minden káros
es ellenünc való dolgoktól megól-
talmazzon es meg szabadíjon, tudni
illic, Drágaságtól, dőghaláltól, tör-
uéntelen, kegyettlen es gonos fejedel-
mektől: egihaboruságtól, hadakozás-
tól es pártitéstől, ősbűnéstől es táma-
dástól: gonos bomszédoktól es hamis
műkásoktól: tűztől, sélvesztől, es víz-
áradástól, es mindentől egyébtől,
valami a mi testi életünknek kárt te-
hetne, auagy árthatna.

KERD.

Miért teszed imez ígét hozza,
Mi: Mert est mondod: a Mi minden
napí kenyérünket 2c.

FELEL.

Ezért, hogy meg elégődgyünc ve-
le, a mit naponként minckünc, a mi
mennyei

51
mennyei attyáinktól beszolgáltattic:
Es hogy hamissan vackmerőséggel
egyeb embereknek marháioc es iósá-
goc vtán ne lefelkődgyünc, es hoz-
zánc ne ragadozzuc: mind est lát-
tyuc soc emberektől naponként é ve-
set vialágon.

AZ. V. KERES.

KERD.

Mit kérünc tehát az ötödik keres-
be, mikor est mondgyuc: Bocharad
meg minckünc a mi vetkeinker, mi-
képen mi is meg bocharatunc nekünc
vétetteknek?

FELEL.

A kic igazán his nec a Christus Je-
susban, es őmagokat tellyeséggel es
mindenestül, a Christus Iesus nac álta-
la, az Istennek aianlottac, azoknac
minden bűnec meg bocharattot, es Is-
ten előt igazac, es őrekősi az őrec é-
let nec: Mert miképen bent Pál mond-
gya, Rom. 8: cap. Semmi kárhošta
G 2 táloc nin-

táloc nínchen immár azoknac, kic a
Christus Iesusba vadnac: ment embe-
rec ezokaért. De mind ez által a-
zért meg, grzic az ő testekben a bű-
nec erejét, míg éveset világba élne.
E bűnnec mozdulása kedig az ő tes-
tekbe nem eiőtlen, auagy igen kő-
nyű: hanem eiős es hatalmas, elanéra
hogy a hiw keresztyénket is napon-
ként külemb külemb téuelgésekbe es
vétkézésekbe kénseríti es eyti, es,
mint bēt Pál mondgya, vgyan fogva
visi őket. Ez é nyaualya kénseríti a
hiw keresztyénket, hogy az ő men-
nyei attyokhoz bűnertlē kiálchanac,
est monduán: O bērelmes es édes at-
tyanc: Bochásd meg minckünc a mi
vétkünket. Az attya WR Isten ke-
dig semmit inkább oly igen nem ked-
uel, mint est é könyörgést: Igen édes
énec az ő eiötte. Mert est keuánya tő-
lunc, hogy meg ismeryiúc a mi gyar-
loságinkat es eiőtleniségünket, es
chac az ő kegyelmességébe es irgal-
maságába

52
maságába bizzunc. Ez az ő leg fe-
lyeb valo dichōitēse es dichirette.

KERD.

Miért tesbed imez igiket é ké-
reshōz: Miképen mi is meg bochá-
tunc nekünc vétetteknek?

FELEL.

Ved esbedbe: Nem azért, hogy a mi
meg bochátásunc oka legyen, az Is-
rentől minckünc valo bűnünknek
bochanattyánac: nem. Mert a mi meg
bochátásunc nem iár az Isten meg bo-
chátásánac eiötte: hanem viánna kő-
uetkőzic. Két nagy oka vagyon ke-
dig, miért tesünc ez igiket az ő eiödic
kérreshōz.

1. Az eiös: hogy az attya WR Is-
tennek az ő iótéreményért, miért ho-
gy az ő bēt fiánac általa minden bű-
neinket meg bochátta, ne legyünc há-
laadattlanoc. Mert ő mitőlunc est ké-
uánya, hogy felebaratunknac vétkeit
bűünc bērent meg bochásuc. A ki
kedig meg ismerte az WR Istennek
G 3 vele va-

vle valo iotétét, ez nyiluan meg nem
veti az ő mennyei ſent attyának ké-
uánságát: hanem őremest meg enge-
di felebaráttjának minden vétjét.

2. A másodic oka, mely igen vigas-
talo oc: hogy a mi meg bochátásunc
bizonsága az Iſtennec gazdagságos
kegyelmességéből valo minden bű-
neink nec bochanattyának. Mert bi-
zonyos iell, hogy az attya. WR Iſten
minden vétkeinket nyiluan meg bo-
cháta, a mi meg bochátásunc mellé
adattot igireti ſerént: Mert eſt mond
gya az Iſtēnec fia: Meg bochásátoc:
es meg bochátattic tūnctec is.

A. VI. KERES.

KER D.

Mit kérűnc a hatodic kérdésbe, mi-
koron eſt mondgyuc: Es ne vidgy
minket Késértetbe?

FELEL.

Az Iſten ſenkit nem késért vgyan:
De mi é

De mi é kérdésbe könyörgűnc, hogy 53
az Iſten meg őrizzen minket, es meg
tarchon a késértetbe, hogy meg ne
győzetefsűnc, es el ne vessűnc.

KER D.

Miképen késértőtűnc tahát meg?

FELEL.

Soc ſele módon, es ſoc képpen.

I. Előſor: a mi tulaydon teſtűnk nec
általa, az az, a mi egész természetűnk
nec általa. Mert az minden tehetsé-
gel viſát vonſon, es tuſsakodic a Lé-
lec ellen, es ellene viaskodic.

II. Másodſor: é világnac általa, me-
ly minden ő chelekődetibe tellyes
botránkofattáfokal, es külemb kü-
lemb ſele példát es okot ad, hogy ket-
ségbe eſsűnc, es mindenneműrűt vé-
tekbe, es ondokságos bűnbe.

III. Harmadſor: az álnac es gonof
Lélec, az őrdég által, ki minden ha-
borságnac, viſſauonáſnac es mindē
gonofságnac attya: ki a ſegény nya-
ualyás emberi természetűt minden
G 4 gonofra

gonosbra es ondokságra felgeryieszi.
A gonosbokat az Isten félőc ellen tá-
masztja, hogy azoknac mindennemű
nyomorúságot es bánatos munkát
serezzenec.

Ez ilyen nagy es nehez okoc kén-
szeriti a Christusnac hűeit, hogy sű-
nettlē felkiálchanac, eszt módván: ő-
mi mēnyei sēnt atyánc, Ne vigy min-
ket késértetbe, az az, Tarchmeg min-
ket a te hitedbe, hogy tencked min-
denbe engedgyűnc, es tekéletessec le-
hesűnc: es hogy ha sēnte késértetbe
esűnc, azért vgyán állhatattosoc le-
hesűnc, es győzedelmet vegyűnc.

A. VII. KERES.

KERD.

Mit kérűnc a hetedic kérdésbe, mi-
kor eszt mondgyuc: Szabadich minket
gonosbtól:

FELEL.

Szantalan soc félēt: Mert ez igikel
egybe foglaltuc, mint egy sūmába a-
uagy kő-

uagy köttőlékbe, mindē fēle gonosbt,
mind lelkit, s mind testit, melyekről
ez előtt is rövid befēdel emléközert
tōttűnc: De kichoda bámlálhatna
mind őket elő: Rő i deden. Ez igikel
azon könyörgűnc, hogy a mi menny-
ei atyánc minket minden gonosbtól,
es vesēdelemtől meg őltamazzon, ki
ket ő jobban tud minálunknál: kiker
ő mind iól láttya es erti, mely nagyoc
legyenec.

1. Előser, hogy minket az őrdeg-
től, es az őrdeg ellen meg őltalmaz-
zon, ki minden gonosbságnac attya.

2. Másodszor, a bűntől es minden
botránkosztattástól, mellyec nem en-
gedic, hogy az Istennek Neue kősi-
tűnc sēnteltessec, auagy a tanítás ál-
tal, auagy kedig sēnt es ártatlan élet
által. Touabba, mellyec nem enge-
dic, hogy az Isten orsága hozzanc
iőyen, es bennűnc meg győkereshe-
sēc: hogy az Istennek akarattya miná-
lunc is legyen, miképen mennyekben
G s lehen

leßen 2c. Es miuel hogy e világba va
lo soc gonofnac sem mértéke, sem vé
ge hofsa nínchen, könyörgünc mi ke
restyénec, hogy a mi mennyei s^hent
attyanc minket e vilagi gonofságos
es veset életből meg szabadíchon, es
más életre vigyen, hogy minden go
nostól meg szabadúluin, tekéletes I
gafságba élyünc, az ő Neuét s^hente
lyünc es düchöitsünc, az ő s^hent aka
rattyánac tekéletes kepen engedgy
ünc: Amen.

KERD.

Mire mondod ez igiket a miatyánk
hoz: Mert tiyed az orság, a hatalom,
es a düchőség mind öröcké:

FELEL.

Ezért, hogy Christus Wrunc ő ma
ga tötte hozza ez igiket: Miképen
mondgya s^hent Mátthè Euange
lista, cap. 6: Es a régi naptámadati
s^hentegyház is az ő irásába meg bi
zonyította,

KERD.

S^hmine

S^hmit akarnac immár ez Ige?

55

FELEL.

Nem hasontalan igic ezec. Mert a
mi Wrunc Christus Iesus ez igikel
minket akart vigasztalni, es meg erőf
síteni, hogy hidgyünc es erőssen est
tarchuc, hogy a mi mennyei attyanc
ezeket mind meg művelheti, es meg
adhattya, a mit ő tőle kértünc. Mert
ő mindenható, es mindenec az ő ha
talmába es birtokába vадnac: Annac
felőtte ő düchöítettic euel, es ez által,
mikor miuelünc iól teßen.

KERD.

Mit ielent ez ige: Amen?

FELEL.

Est: hogy mi bizonyosoc legyünc,
hogy e mi könyörgésünc mennybe
az attya Istennel kedues, es hogy
meg halgattya a^hst. Mert ő maga
hadta, hogy eképen imádkozzunc:
meg is ígerte, hogy meg halgar. En
nyet teßen ezokaért ez ige, Amen:
Igy legyen: Bizony így leßen.

Az Euan.

(96)

AZE VANGE-

LIONNACHARMADIC

keresztényi tudomán-

nyának Részéről, tudni

illic a Szentsegekről.

KERD.

Mellyec az Istennek több iauai es
aiándoki, mellyekkel meg aiándé-
kosta az Isten az ő Egyházát?

FELEL.

A Szentsegec azoc, tudni illic, a Ke-
restség: az Odozat: es az WR Va-
choráia.

A KERESZTSEGRŐL.

KERD.

Michoda a Keresztég?

FELEL.

A keresztég nem pusta víz: hanem
oly víz, mely az Istennek parancholattya
ba befoglaltatott, es melyel az
Istennek parancholattya es Igéie va-
gyon,

Kerd

KERD.

Michoda igickel végezed el a kö-
zenséges keresztényi hitnec ágait?

FELEL.

Ime zzeckel: Hiszbec őrec életet.

KERD.

Mint érted ez igiket?

FELEL.

E Szent, édes es vígasztalo igiket így
értem es hiszem: hogy minnyáian foc-
kal külembéletre se támadunc, hogy
nem mint é földön valo élet vólt, rak
ua nyomoruságal, nyaualyáual es
mindenfélékességgel: Tudni il-
lic oly életre, r... he őrecké valo é-
let, őrem, es víga... es bodogság le-
sen. Melyben a... sem sümöl sümre
lattyuc es me... meryüc: hollot
őnecki hálakat adunc: őtet dichiryüc
es felmagasztalyuc.

Rőüideden: Sem süm meg nem
láta, fül sem halotta, emberi sümbe sem
sümot, mely igen őrec, sümnettlen, es
véghettöttlen bodogságba es őrembe
mi az

mi az Istennel lesűnc az őrec életben,
mint Christus. Őnenmaga mondgya:
A feltámadásba az emberec nem kér
nec házasságra: sē kéretic magokat:
Nem és nec sem is nac: hanem lesű-
nec mint az Istennec angyali
mennyekben: Kichoda gon-
dolhattya kedig az angya-
loknac dűchőségeket,
nem hogy est valaki
kimondhatnáia?

KERD.

Miről ismerheti meg az ember, ho-
gy vyonnan sűlettőt legyen?

FELEL.

Erről: Mert eluáltozic az ő sűue,
ertelme, es akarattya: meg változnac
is az ő gűdolati, besűedi es mindē che
lekűdeti: Elhadgya à gonost, es min-
den tehetségűel arra igyekűzic, ho-
gy iől tegyen: Meg hűlt Christus W-
runckal à Bűnnec, melyet à vízbe va-
lo meg keresztelkűdűsis iedzi, tudni
illic, hogy à régi Adamnac mi ben-
nűnc à mindennapi teredelemnec es
penitenciának általa, elkel merűltet-
n, es minden gonost kűuansagiual es
bűneiűel meghalni: hogy ennekután-
na naponként ismer kikelyen, es vy
emberre feltámadgyon, ki az Isten e-
lűt iaryion igazságban es ártattlan-
ságban, minden életűnec ideiűn: es fe-
lebarátyahoz valo keresztűyeni es buz-
go szeretűben. Rom. 6. 1. Cor. 5.

Mert à keresztűyeni bűzgoságos
H szeretet,

beretet, a Christus Iesus Lelkénec a-
iándéka: valahól ezokaért ez, az eleuē
es igaz hittel egyűt nínchen, a bent lé-
leknek egyeb aiándokiual egyetēbe,
ot sem keresztyén, sem keresztyenség
nínchen: noha az ember víznec általa
meg keresztelekődet, es a keresztyén ne-
uet viseli.

A MEG KERESZTEL-
kedeteknek Vy Engedelem-
ről es Keresztyéni Isten-
nes életéről.

KERD.

A mint én töled gtem, a keresztyé-
ni hit nem oly alaualo dolog, a mint
abz az emberek rártyác, es a mint fe-
lőle beš linc: Kérlec ezokaért, bőly
tőbet erről, es mond meg ennckem,
ha sükséges az vy engedelem, aua-
gy az vy keresztyéni élet?

FELEL.

Bizony minde volta képen igē
sükséges.

58
sükséges. Mert a penitencia tartás
mindenha sükség: Mert e nélkül az
igaz hit semmiken nem lehet, meg
sem marhathat. Téuelyegnec ezoka-
ért minnyáian azoc, kic az Euangeli-
óból hallyác, a bűnnec bochánatyá-
ról valo Isten kegyelmes igiretit, es
elmēuēn mégis ešt gondolyác, hogy
mindē vackmerő büntételre valo sa-
badság adatott legyen őncik.

Ez ártalmas es Istenetlen gondo-
lat ellen, es vackmerő bátorság ellen
nagy keménységgel inac, mind a
prophetác, s mind az Apostoloc, ki-
ualtképen bent Pál. Mert azzoc min-
nyáian nem chac a hitet predicályác:
nem chac az Istennek kegyelmességē
ból valo bűnnec bochánattyát hirde-
tic: hanem predicályác eštis nagy bor-
galmatossággal, hogy az emberek
iőt chelekődgyenec, hogy mindē iő-
ságokban sinettlen foglalatofoc le-
gyenec, hogy magakat gyakorlyanac
a keresztyéni vy engedelembe, es Iste-
nes életbe.

H 2

nes életbe Es noha a ió cheleködötök
által nem igazulunc, auagy iduezü-
lunc: (mert I. ésen iduezülunc immár
a mi Wrunc Iesus Christusba valo
hitnec általa) de mind az által sük-
ségképen a ió cheleködeteknec kö-
uerközni kel a hitet. Mert az igaz es
eleuen hit nem hiuolkodic, sem hiuol
koddhattic, miért hogy eleuen es nem
meg holt alat.

A hit erős lelki bizodalom, mely
által valóba es erőssen aşt tartyuc es
hißfüc, hogy az Isten kegyelmes mi
hozzanc, es hogy minden bűneinket
meg bochátya, az ő sent fiaért, a meg
főßült Iesus Nazareus ért. A ki ke-
dig est nyiluan es igazán hißi, hogy
verkößhetric ez ennekutánna vakme-
rő bátorságból, es bánbandékból: A-
bánbandékból töt bűn eluesti es sem-
miuè teszi a hitet, annkfelotte ki izi a
sent Lelket, es igen meg haborittya.
Vala mikor kedig sent Lélec nálunc
es velunc vagyon, ackor iól vagyon
dolgunc:

59
dolgunc: Mert ő nem hiuolkodic mi
bennunc, hanē arra vißen es bír min-
ket, hogy engedunc az WR Istenec
es hogy hálaadástunkat sűuünkbe-
rēt meg mutattyuc ő hozzáia, mint
besédünkkel, s mind cheleködötünkkel.

K E R D .

Miért hogy a hiw keresztényenec meg
kerestelködtec, es a keresztiségbe bű-
neknek bochánattyát vöttec: kérlec
mond meg ennekem, Nem maradé
valami bűn hátra bennec? Auagy tiß-
tán es tellyessegel meg szabadultaké
a bűntől?

F E L E L .

Wed esedbe: Még a hiw sentek-
ben is, kie az attya Istenec kegyel-
mességéből, a Iesus Christusba valo
bizodalomnac általa meg igazul-
tac, es bűnnec bochánattyát nyertec,
foc külemb külemb fele gonos keuā-
ság vagyō, es bűnre valo igyeközet,
es az Isten akarattya ellen valo rugo-
dozás: De a sentec nem engednec be-

H 3 lő: ha-

lő: hanem ellene ~~nem~~ kodnac. Es ha-
terténebből ellesnec, ottan igen bán-
kondnac rayta: bánnyác bánnyác na-
gy erőssen, hogy nem engedhettec az
Isten akarattyánac: Es leg ottan az
WR Istenhöz tēnec, es az ő kegyel-
mésége es irgalmasága ala vet-
tic magokat, es a Christus Iesusba va-
lo bizodalomnac általa az ő vétők-
nec bochánattyát nyerig.

Igy söl sent David, Psal. 33. Bo-
dogog azzoc, vgy mond, kiknec ha-
milságoc meg bochátattot, es kiknec
bűnec befedettőtter. Bodog az a fir-
fiu, a kinec az Isten semmi Bűnt nem
tulaydonit. Ezokaért noha nem ki-
chin vétkec es fogyarkozzáfoc kőue-
tic a hiw keresztényeneket, es hozzaio-
c ragaszkodnac: de mind az által nem
árthatnac nekic: mert bochánandóc
es nem halálafoc: miért hogy a hiw
keresztényenec, a hitnec általa, a Christus
Iesussal meg egyesültet. A Christus
Iesusnac kőüle kedig ninnen sem
kegyelem,

kegyelem, sem irgalmaság, sem Bű. 60
neknec bochánattya.

KER D.

Miért hogy az vyonnan sűletőt ke-
resztényenec életec vgy életnec len-
ni kel, a mint immár meg halottam,
es a ió chelekődetekbe gyakorlania
kel magokat, kérlec mond meg enne-
kem, mellyec a ió chelekődetec?

FELEL.

Ezec a ió chklekődetec, mellyekét
az Isten őnenmaga parancholt, es me-
lyec az igaz hitből lesnec, auagy sár-
maznac, a mint ez előt is söléc róla.
Ezokaért, azoc a chelekődetec, kik-
nec az WR Istennek Igeiéből nin-
chen bizonságoc, auagy abba nem
fondáltattanac: es hittettlenek. Ől au-
gy Istentelenekiől lesnec, auagy che-
lekőttetnec, nem keduessec az Istē-
nec előtte: hasontalanac ezokaért:
m. Christus Wrunkis azokról söl,
Math. 15: Heaba szolgálac enne-
kem c. 21. Léleményekel 2c. Sent

H 4 Pális

Pál is eſt mondgya: Rom. 14. Va-
lami hitből ninchen, bűn az.

KERD.

Mint chelekődi az ember hitből à
ió chelekődeteket?

FELEL.

Igy: Mikor az ő ſűuébe igaz hit-
tel eltekéli, hogy az attya Iſten ke-
gyelmes leſen ő hozzaia à Christus
Ieſus ért, es minden bűneit meg bo-
cháttya: es hogy ſent Lelket ad őne-
kie az őrec életel egyetembe: Es ēnec
utánna è hitből iól teſen, es iól che-
lekődic, nem kenſerítésből, hanem ió
akarattyából, nem nézuen ſemmi ér-
demét auagy iutalmat: Es eképē kez-
di az Iſtent, es ſelebaráttját ſeretni,
es az Iſtennec akarattyát, s' nem az őr-
degét, è világít, auagy tulaydon teſté-
iét, műuelni, es betőlyeſíteni.

Eképen chelekődi ezokaért az em-
ber hitből à ió chelekődeteket mel-
lyekis kellemetec az Iſtennec. E Ie-
ſus Christusba valo hitnec kőuile ke-
dig, ſen-

61
dig, ſenki ſoholt ez egēſ vilagon ſem
mit nem chelekőtheric, hogy kedues
volna az Iſtennec előtte.

KERD.

Mellyec tahát à ió chelekődetec,
kiket az Iſten parancholt?

FELEL.

Azoc, kiket az Iſtē őnenmaga à rız
parancholatba befoglá't es meg ielē-
ret: kikről à Catakhif muſnac ellő ré-
ſébe ſóltűc, Ezekről è chelekődetek-
ről bizonyoſoc vagyunc, hogy kele-
metec az Iſtennec, Mert ő maga pa-
rancholta őket.

KERD.

Aſt mondát ez előt, hogy à ſen-
tekben is, es à hiw kereſtyénekbe kü-
lemb külemb ſele gyarloſág, es bűn-
tételre valo indulat vagyon, ſoc ſele
gonoſ kéuánsággal egyetembe: Ha
ez így vagyon, tahát nem tartháttýác
tekelleteſen az Iſtennec paranchola-
tít: hogy lehet tahát kellemetes őneki
H s az ő

az ő engedelme, ha tekellettlen?
FELEL.

A mi mennyei ſent attyánkneckegyelmessége es irgalmaſsaga oly igen nagy, hogy abból jó neuenvéſi a mi engedelműket, noha igen iarlo es tekellettlen: es meg coronázza aſt nagy iutalmáual, s mind Teſtſerént. s mind Lélek ſerént: mind ez életbē, s mind a jóuendőbe: Eſt kedig ezért műueli, miért hogy a Chriſtus Ieſusba vagyunc, es a hitnec általa az ő Igaſságáual réſeſſé lőttűnc, es a al ékeſűtőttűnc. Hogy kedig ez így legyen, meg mutattyác az WR Iſtennec igireré, kiket a jó chelekődetec mellé adot: Mint: Marth. 6: Adgyaroc: es adattic tűnktec: Egy telly es kifolyo merteket mérnec a tűkebeletekbe. Iſmet: Meg bocháſſátoc: es meg bocháttatit tűnktec. Iſmet: Bodogoc az irgalmaſſoc: mert irgalmaſságot találnac: Bodogoc az engedelmeſſec 2c: Bodogoc a bekeſſégeſſec 2c.

62
ſec 2c. Ide valo a jó chelekődeteknec nagyságos dichireti: melyről ſól Chriſtus Wrunc ſent Máthénál, 23: cap. Ackor a király vgy mond, eſt mondgya azoknac, kik jób felől leſnec: lőietec el én attyámnac áldoti: Biryiatoc az orſágot, mely őrektől foguatűnktec keſitőttet, mert cheſtem, es enem adttatoc: Sömiuhoſtam, es inom adttatoc: Jóueuén vóltam, es ſáláſt adttatoc: Meztelen vóltam, es meg ruháſtatoc: Beteg vóltam, es meg látogattatoc: Fogoly, es hozzā lőttetec 2c.

O Ieſu Chriſte, Iſtennec egyettlen egy es őrektől fogua valo ſia, mi édes Wrunc, meguáltónec es közbeiarónec, irgalmaz minckűnc, es légy kegyelmes mi hozzānc, a te nagy kegyelmességedért es ſeretedért, melyel kezdetől fogua a te hiueidet ſeretted: es könyőreggy a te mennyei ſent attyádnac mi nyaualyás bűneſekért, hogy legyen kegyelmes mi hozzānc, es küldgye

küldgye az ő szent Lelkét fűveinkbe,
ki azzokba, az igaz hitet adgya, es
a te szent akaratodnac engedelmes-
sége. Amen.

A SZENTEGYHAZ- nac Istentől adot Hatal- máról, az Odozatról.

KERD.

Ennec előtte, az WR Istennec dra-
galáros aiándoki közibe, kikkel az ő
Egyházát meg látogatta, es aiándé-
kosta, bámlálád az odozatot is: Kér-
lec ezokaért, hogy mond meg enne-
kem, mit kellyen keresztyén ember-
nec tartani az odozatról, es miképen
kellyen est érteni: Mert sockan vad-
nac, kic aht meg vtályác, es szabadon
eluettic.

FELEL.

Michodát: Meg vtályác: Bezzec
nagy vakmerőség ez, es igen nagy
bolondság, hogy az emberek olyan
drága

drága kénchét meg vtálnac, mellyet
Christus Wrunc, az ő nagy irgalmas-
ságából, az ő szentegyházának vigas-
talására aiándokul adot.

Mert minekutánna a mi Wrunc
Iesus Christus, a ő szent attyának aka-
rattyát betölvesztötte volna, es az
emberi nemzetnec adofságát meg fű-
zette volna, az ő kénfenuedesséuel es
haláláual: es immár az ő tanítuáni-
tól mēnyekbe mēni akarna, ada a mē-
nyorbagynac kulchait az ő Apostoli-
nac, az az, a Bünnec meg bochátásá-
nac hatalmát. Ada kedig est e hatal-
mat nem chac az Apostaloknac: ha-
nem az ő tellyes gyülekezetenec aua
gyegyházának, az Apostoloc képé-
be: Mint szent Márknál mondgya: A
mit tünktec mondoc: mindeneknec
mondom, Mar. 13.

Ez WR Istennec hatalma, az o-
dozat, nem chac közenséggel leszen,
az Euangelionnac nyiluan valo pre-
dicaciónac általa, hollo közensé-
gel bün-

Vágyon Beméidellot es minden fahoz kődozom
Johann

gel bűnnec bochánattya hirdettettic
mindeneknec: hanem leßen kiáltké-
pen is, à hol egyiknec hirdettettic az
WR Istenec à bűnnec meg bocha-
tásról valo kegyelmes igiretis.

Mind ezekből kőuérkőzic, hogy
minemű erős à kőzenséges odozat,
mely az Euāgelionnac nyiluan valo
predicacionac általa leßen, hollot kő-
zenséggel à bűnnec bochánattya hir-
dettettic mindeneknec: olyan erős es
hatthatto à gyónásbeli kiáltképpen
valo odozat is, hollot egy embernec
hirdettettic az WR Istenec à bűn-
nec meg bochátásról valo kegyelmes
Igireti. Nagy bolondság ezokaért,
hogy az emberek oly nagy bátorság-
gal elhinnýac es meg vertic à Gyó-
nált az odozattal egyetembe: hollot
ebbe is az WR Istenec paranchol-
lattya es szent Igireti vagyon, mint à
kőzenséges odozatba.

KERD.

Mellyicez à parancholat es Igiret?
Felel.

FELEL.

Est mondgya Christus WRúne,
Matth. 18. Ioan. 20: Miképen, vgy
mond, engemet bochátot az én at-
tyám: aképen elbocháttlac én is tūte-
ket. A ki tūteket halgat: engemet hal-
gat. A ki tūteket meg vtál, engemet
vtál meg. Vegyetec ezokaért szent
Lelket: Valakiknec meg bocháttyá-
toc bűneket è földén, meg bochátuán
leßnec mennyeknec országába: Vala-
kiknec meg tartandgyátoc è földén,
meg tartuán leßnec mennyországba is

KERD.

Mi módon kel elnűnc az Odozattal?

FELEL.

Kérdezd meg tőnenmagadat à te
szűvedben, es gondold meg à te min-
dennapi életedet, ottan kőtségnélkül
sóc rűtságos gondolatokat, nagy soc
retteneres bűneckel egyetembe találss
magadba. Ebben kedig ez ismeretbē
fele téuelygēs, tudatlanság, vak-
ság, berekestue vagyon. Mind e-
zekben

zekben soha nincsen oly ember, ki ő
magának elég tudós legyen: Ennek
felőtte ez is igen hamar eszik, hogy
az embernek lelki ismereti a bűnnek
rettegésével belepperit, elanyéra, ho-
gy sohólt helyét nem találhattya, ha-
nem elhaborodván kétségbe kezd es-
ni. Mikor ezokaért esedbe veset, ho-
gy így vagyon dolgod, mindgyarást
esedbe iussón a Iesus Christusnak ke-
gyelmessége, es annak kegyelmes igi-
rete, melyet az ő egyházának testa-
mentomul adot, mind a közenséges,
s mind a saját Odozatba: Es mind-
gyarást elmenuén szóltsad a te iám-
bor es tudós pástorodat, Predicátoro-
dat, auagy Cápánodat, es ánac meg-
ielenched es meg mutassad a te sebei-
det es minden bűkségedet: es keryied,
hogy tanitchon es igazgasson, es az
WR Istennel Igeiével meg vigas-
talyon.

KERD.

Minden bűneinket elő kellé ^{er} m-
lálnunc

65
lálnunc lelki pástorú, auagy az egy-
ház szolgálja előt?

FELEL.

Ez lehetetlen dolog. Az Isten e-
lőt minden bűnbe bűnössé kel magū-
kat hadnunc, még azokba is, a mely-
ket mi nem tudunc: miképē a miat-
tyánkba is chelekődunc: De a gyón-
to előt chac azokat a bűneket kel
meg vallanunc, melyeket tudunc, es
bűünkben erzunc, es kikiről tanusa-
got kel vennunc, auagy vigasztalást
hallanunc.

KERD.

Mellyec azzoc a Bűnec?

FELEL.

Tekints meg az Istennel tíz paran-
cholatya szerēt a te alapadodat, hogy
ha Atya, Anya, Fiu, Leány, WR,
Assony auagy szolgál vagy, hogy ha
engedetlen, hiw ségnélkül való, au-
agy gondviseletlen voltál: hogy ha
valakit meg bántottál, befédeddél, a-
uagy teteménnyeddél: hogy ha orzo-
tal, cha-

tál, chalárkottál, vsuráskottál, tékoz-
lottál, kárt tóttál, auagy akar vala mi
egyeb gonofságot műveltél. 2c. In-
gyen sem bóloc most az Isten első tá-
bla ellen valo bűnekről, mellyec igen
nagyoc es es rettenetesséc.

KERD.

Mi módon kel tahát meg gyóni?

FELEL.

Ebt mondhatod a gyontónac.

En tistelendő Wram, kérlec, hal-
gafdmeg az én vallásomat auagy
gyonásomat, Igazíts el ió vtba, es vi-
gasztalymeg engemet az Istenec Ige
iéuel, es odoz meg, hirdetuén bűne-
imnec bochanattyát.

G Y O N A S.

En segény bűnes ember, bűnesnec
vallom az WR Isten előtt magamat:
hogy ő bent Istenségébe, miképen kel-
let volna, nem bírtam: az ő Igeiēnec
nem hittem. Őtet mindeneknec felőr-
te nem berettem, sem feltem: Kiuált-
képen kedig vallom te előtted, hogy
én, ki

Wramra gyónás

én, ki solga vagyoc, az én Wramnac
hiw nem voltam: a mit parancholt
nem műveltem: haragra es sítkozó-
dáfra indítottam: Marháiat eltékoz-
lottam: gondvissleettlenségem miat
marháiba kárt tóttam: Besédembeis
gonos voltam: Wramra es Aßßony-
omra meg haraguttam: síttam őket
es átkoßtam, Touába felebaratomat
hol imebe, hol amaba meg bántotam:
Tistán nem éltem etc. Igen bánom
kedig hogy ezeket mind meg művel-
tem, es kerem az Istent, hogy az ő ke-
gyelmességéből, az ő bent hānac álta-
la bochassa meg ennckem minden bű-
neimet: Erre is igirem magamat, ho-
gy többér nem akarom művelnem, es
minden tehetségemmel meg ióbbitom
életemet. Kérlec tégedet is, tistelendő
Wram, hogy taníts es vigasztaly en-
gemet az WR Istenec Igeiéuel, es az
Istenec képébe odoz meg engemet,
es hirdesd bűneimnec bochanattyát.

I 2 Aki

Szent Urísten

A Ki Wr, auagy aszsony ren-
den vagyó, így gyonhattic.

En szegény bűnes ember, vallom
az WR Isten előtt, mindenemű bű-
nekbe bűnes nec magamat: Kiuáltké-
pen kedig est vallom, hogy felesége-
met házam népét, gyermekimet,
nem neveltem, nem tartottam Isten-
nec tisztességére: Sirtkozottam: go-
nosz befédimel es chelekődetimel go-
nosz példát adtam: Somfédimnac
kárt töttem, es megrágalmaztam: V-
suráskottam: Mai hámat nem igaz ár-
ron, hanem drágán es hamis mértéc-
kel adtam, 2c.

A Gyontónac tisztulól.

A gyóntó keresztényeni keménységgel
chelekődgyéc a gyóntó főméllyel, es
az WR Istenec Igeiéből fedgye meg
ast, tanítsa, igazgassa es vigasztalya,
a mint a gyóntó főméllynec miuolta
keuánya 2c: Ennec vtánna est mond-
gya a gyóntó főméllynec: Hiszedé, ho-
gy az én

67
gy az én odozatom, mellyel az én tiff-
tem szerént, az WR Istenec Igeie ál-
tal, tégedet meg odoz lac, az WR Is-
tennec odozálssa legyen:

Felel. hiszem, tisztelendő Wram.

Ennec vtánna a gyóntó, a meg-
gyónt főméllyre mondgya, az odo-
zatnac Igeit.

AZ ODOZATNAC IGEI.

Az őrec mindenható Isten, a mi
Wrunc Iesus Christusnac sent attya,
irgalmas es kegyelmes legyen te
hozzád, es bochálssa meg tencked
minden bűncidet, az ő szerelmes fia-
nac, a mi Wrunc Christus Iesusnac
kénbenedéseért, es haláláért. En is
vgyan ezen mi Wrunc Christus Ie-
susnac Neuébe meg odoz lac tégedet
az őnen hgyományából, az ő Igeie-
nec hatalma által, hol lot est mondot-
ta: valakiknec meg bochattyátoc bű-
neket é földén, meg bochatua les nec
mennyebe is: Vala kiknec meg tart-
tyátoc é földé, meg tartua les nec men-

I 3 nyek.
Az örök mindenható Isten a mi
Wrunc Iesus Christusnac sent

nyekbe is: Mondom meg ódoz lac, es
meg szabadúlnac hirdeitlec minden
bűneidből, hogy tencked tellyes ségel
es igazzán meg bocháttanac, miké
pen a mi Wrunc Christus Iesus az ő
kénfenuedésséuel, es haláláual meg
érdemlőtte, es az Euangelium által é
tellyes világon hirdettetni paranchol
ta: Hogy euel, é nagy Igirettel, mely-
et előtbe adtam, a Christus Iesus Ne
uébe, temagadot erőssítsed, es vigas-
talyad: a te Lelki ismeretidet chende
bítsed, erőssen hidgyed, es temagad-
nál eltekélyed, hogy minden bűneid
meg bochátattanac: Aryánac tiunac,
es bent Léleknek Neuébe. Amen.

KER D.

Mint kel enckem feluennen az
odozator a gyóntótól?

FELEL.

Nem külemben mint az Istentől
őnenmagától: Es semmit ne ketel-
ködgyel, hanem, erőssen hidgyed, ho-
gy ez által bochátatnac meg a te bű-
neid az

68
neid az Istentől mēnyorságba. Mert
a gyóntónac hatalma, es bűnbochátas-
sa, nem emberi hatalom, auagy embe-
ri chelekődet: hanem az Istenné, őma-
gaé, mellyet ő minckűnc nagy vigas-
talásunkra testamentomul hagyot.
Nagy vigasztalás ezokaért ez, hogy a
gyóntót őmem előt látom, es tudom
hogy az Isten őnen tulaydon hatal-
mát őncki adta, hogy valamit ő ódoz
it é földön, odozua legyen mennyek-
ben is.

Touabba az ő tistín se legyen két-
séged: Mert a gyóntónac az ő tistíró
bizonyos credencia leuele vagyon,
tudni illic az Istennec bētséges Igeie,
kit az Istentől vdt. Az Isten kedig ál-
hatattos az ő Igeiēbe, es nem ad más
leuelet ki, mellyel az első meg von-
náia, auagy visssa verneie, mint gya-
korta soktác műuelni é világi feiedel-
mec az ő vduarokba. Mínd ezekben
ezokaért a keresztényeknek nagy vi-
gasztalásoc

talásoc vagyon. Bolondul chelekőd-
nec kedig minnyáian azzoc, kic a-
gyonást meg vettic, es a bentegyház-
ból kirílttyac.

AZ VR VA= CHORAIANAC Ssentségéről.

KERD.

Michoda az WR Vachoráianac
Ssentsége?

FELEL.

A mi Wrunc Christus Iesusnac igaz
scent Telte es Vére, a kenyérrel es a
borral, mingkűnc keresztyéneknek éte
lünkre es italunkra, a Christustól őne-
magától szerzetöttet.

KERD.

Michoda Igikel szerzötte Christus
Wrunc e ssentsége?

FELEL.

Eképen iryiác cz Igiket az Euan-
gelistác,

gelistác, scent Márhc, scent Márc es
scent Pál. A mi Wrunc Iesus Chris-
tus, az éyel, mellyē halálra arúltattéc,
vőuē a kenyeret, hálát ada, es az ő ta-
nituáninac ada, est monduán: Vegyé-
tec, egyétec, ez az én Testem, mely tú
erőtetec halálra adatic: Est valamēy-
ēser ciënditec, az én emlekőzetemre
tegyétec.

Azonképen minekutánna vacho-
rált volna, vőuē a pohárt, hálát ada, es
ada az Stanituáninac est monduán:
Igyátoc ebből minnyáian: E pohár
vy Testamentom az én vérembe,
mely tú erőtetec es sockakért kion-
tattic bűneknek bochánattyára. Est
valamenyēser issátoc, az én emlekő-
zetemre tegyétec.

KERD.

Hogy leher az, hogy az WR va-
choráiába mingkűnc az igaz es bizo-
ny Christusnac scent Telte, es igaz
scent vére solgáltattasséc, hollot chac
15 pusta

puszta kenyyeret, es puszta bort látunc
ott: Estis vallyuc, hogy Christus W-
runc mennyekbe felment, es hogy ű-
ly az attyanac Iobián: hogy lehet ezo
kaért az ő Teste a kenyérrel, es az ő
vére a borral:

FELEL.

Mimodon ő ielen lehessen az ő va-
choráiába, arról tefemmit ne tuda-
kozzál. Est ved esbedbe, hogy a hit-
nec egyic tzigkele ez: A hitnec ágai
kedig fellýűl halladgyac mind a te o-
kofságodat es ertelmedet, s' mind az
egyeb emberekéit: Egyebbel is őket
meg nem fokharni, hanem chac hit-
tel. Ezokaért a te okofságodat állasd
hátra, es hidgy chac a mi Wrúc Chri-
stus Iesusnac tística es inditathattat-
tlan Igeiēnec: Mert nem tud ő hazud-
ni. Nám a keresetségbe sem látz egye-
bet puszta víznel: De azért az Isten ő-
maga vagyō abban a vízben, es a meg
keresetelkōdetbe bűnnec bochánat-
tyát chelkōdi, es Isten tiāua tefi aſt,
es min-

es mindē mēnyei iōknac őrōkesse.

Ezokaért meg elégōdgyel azon, a-
mit a ſent Euāgelistac mōdnac, hogy
azzō Test, es azon Vēr vagyon W-
rūknac vachoráiába, melly a kereset-
fán mi erōttūnc függet, es a mely vér
mi erōttūnc kiontattot. Mert ezec a
Christus Iesusnac Igei: Ez az én Tes-
tem, mely tū érōtetec halálra adattic:
Ez az én vérē, mely tū érōtetec kiōta-
tic. Ebbe hisē senki nē ketelkōdic, ho-
gy mi erōttūnc halálra adatattot leg-
yen a Iesus Christusnac bizony, igaz
es termēset ſerēnt valo Teste, mely
a meg áldotſűz Mariától ē vilāgra
ſűletōt. Tartozzic kedig euel mindē
iāmbor keresetyēn, hogy az ő Wrát,
meguáltōiāt, es kōzbeiārōiāt meg
ne hazutassa hanem tiftelye őtet, es
hogy hidgyen az ő Igeiēnec.

KERD.

Mit használ az WR Vachoráiábe-
li étel es ital:

FELEL.

Mit hasz-

Mit használjon, ez ígic meg ielen-
tic: Tű érőttetec adatic, es kiontatuc,
bűnek nec bochánattyára. Mert bizo-
nyára è sentségbe, ez ígic által, minc-
kűnc adattic bűn nec bochánattya, e-
let, es őrec bódogság. Mert valahól
à bűn nec bochánattya vagyon, ot élet
es bódogság vagyon.

KERD.

Hogy chelekődheti à testi étel es
ital az illyen nagy dolgokat?

FELEL.

Minden kétség nélkül az étel es i-
tal nem teszi est: hanem ez ígic: Tű é-
rőttetec adatic: es: Tű érőttetec onta-
tic ki bűnek nec bochánattyára: Mert
ez ígic è sentség nec fő része, es vgy mi-
tn feie: mely ígik nec mindē valaki hi-
szen, meg nyeri azt, à mit az ígic ígír-
nec, tudni illic, à bűn nec bochánattyát.

KERD.

Kic vésic méltán es ió késűlőttel
est è sentséget hozzá ioc?

FELEL.

E sents-

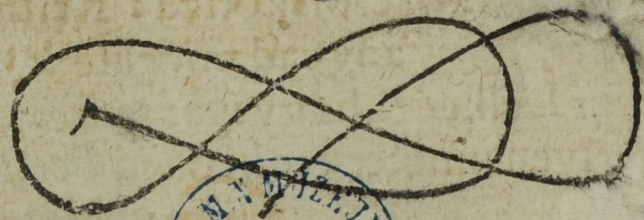
E sentség nec hozza vételére ió em-
ber nec bőytelni, es test szerént hozzá
késűlni: De az az ember méltó è sēt-
ség nec hozzá vételére: es à késűlt iól
hozzà, à ki ez ígik nec hiszen: Tű érő-
ttetec adatic: es: Tű érőttetec ontattic
ki bűn nec bochánattyára. A ki kedig
est nem hiszi, à mit ez ígic mond nac,
ez nem méltó, es késűletlen az WR
vachoráianac hozza vételére: Mert
ez ígic: Tű érőttetec adatic, hiw sū
uet kéuánnac.

K Ö N Y Ö R G E S.

OW Ram Iesus Christus, az őrec
mindenható atya WR Istennec sēt
Fia, ki az Apostalokra te igireted à te
sēt Lelkedet chodálatos képen elbo-
cháttad, es az által őket meg vilago-
sítottad, es meg erősítőtted: Kérűnc
tégedet, hogy adgyad minckűnk is à
te sēt Lelkedet, hogy igazgasson, es
vezgrlyen minket à te kedued szerént
való élet-

valo életbe: ō vigasztalyon minket ké-
ferteünkbe es nyaualyáinkba: ō tar-
chon meg a heretnekségec ellen az i-
gaz tudománba, hogy az igaz hitbe
meg marathassunc, az attyaúi sere-
tedbe, es mindē ioba neuekődhessunc
es annac a kegyelemnec, melyet
minkunc sēnt haláloddal sēr-
zettcl, reménsége által, az ō-
rec bodogságra iuthassunc:

Kite első es wralkodol
az attya Istennel, es a
sēnt Lélecket mind
öröckē öröckē. A-
men: Amen: V-
gy legyen.

71
A SZENT I-

RASBOL SZERZET KE-
resztényi Tábla, melybe mindē
Alapadbeli Keresztény em-
ber emlekőstöttic az ō Hi-
uatalyáról, es Tisztiről.

E L S Ő R E S Z.

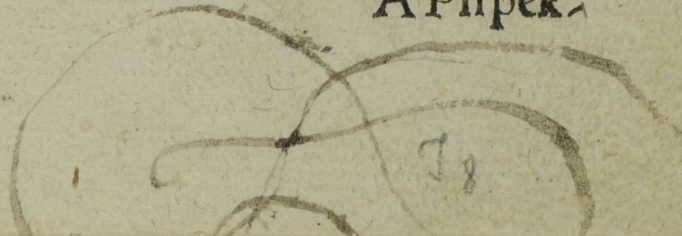
A Lelki Feiedelmeknec, Pis-
pekeknek, Plebánosok-
nac Tisztokről.

K E R D .

Miképen kel eliárni a piskeknec,
Plebánosnac, Predicátornac &c. az
ő Hiuatalyába?

F E L E L .

A Piskek-

A Píspeknec, Plebánosnac, Prediká
tornac &c, meg fedhetetlennek kel
lenni, mind tudományába, s mind
életébe.

KERD.

Mit, es miképen kel tanítani es pre
dicálni a Píspeknec &c.

FELEL.

Az Istennec Igéjét igazán es tiß-
tán predicálja: a bűnt meg fedgye: a
népet minden óra intse: a Keresztýe-
neknek mindē sükségckért nagy bor-
galmatossággal könyöregien: Es v-
gy élyen, es vgy chelekedgyec min-
denbē, miképen az Istēnec megfedhe-
tettlen dolgosa, es hív vduarbirája.

KERD.

Hol vagyon e megírva?

FELEL.

Szent Pálnál: Timotheusnac írt
másodic Leuelēnec negyedic Részébe
hol lot est mondgya Timotheusnac:
Predicáld az Igét, meg ne bűnyyel, se
alkol-

kerd. 24

alkolmatos üdőbe, se alkoholmatlan-
ba, fedgy, dorgály, ints, minden enge-
delmeséggel es tanítással. Mert elő
az üdő, mikor az üduességes tudo-
mánt el nem senuedic: hanem az ön-
nen tulaydon keuánságoc berént gy-
űytne magoknak tanítókat, azoc,
kiknek fülec visket, es el terític az ő
füleket az igazságról, es a Fabulákra
terne.

KERD.

A Píspeknec Plebánosnac &c é-
letébe mineműnec kel lenni?

FELEL.

Meg írta Szent Pál, Timotheusnac
írt Első Leuelēnec, 3: részébe: hol est
mondgya: Sükség, hogy a Píspec
meg fedhetetlen legyen, Egy Aßfo-
nyálatnac Féryie, Vigyázo, Iózan,
Ió erköltső, Sialás adó, Taníthato:
Ne legyen Résleges, se Verekedő, se
éktelen Nyereség keuáno: hanem I-
gaz legyen: Nem Háborgó, nem
Telhetetlen, oly, ki az ő háza népet
K iól bírja:

iol biryia: kinec engedelmes gyerme-
ki legyenec, minden tisztelöttel: Ki vy
onnan támadot ne legyen: Ki az igaz
Tudománt értse es szeresse, hogy ta-
nithasson, es az igaz tudomány ál-
talinthessen, es az ellen mondókat
meg fedhesse.

KERD.

A Píspec, a Plebános &c mikor
vétközik az ő hiuatalya ellen?

FELEL.

Mikor az WR Istennec Igéiét, a
Szent Euangeliomat, nem predicálja
tisztán es igazán: Hanem az Istennec
Igéie helyébe ördegi tudománt, embe-
ri találmánt, hazugságot, es fabulát
predicál: Es mikor ennec felötte go-
nos életben él, es minden embereket
meg botránykoztat.

A HALGA- TOKNAC TISZTEKRŐL.

KERD.

Miképen

74
Miképen kel eljánni az ő Hiuatá-
lyába annac, a ki az WR Istén igéi-
nec Halgatóia?

FELEL.

Az Istén igéiennec halgatóia tis-
telye, halgassa, segítse, es taplállya az
ő Píspékét, Plebánosát Predicáto-
rát &c.

KERD.

Hol vagon ez meg írva.

FELEL.

Szent Pálnal, Mert est mondgya a
Corinthusbelieknec írt Első Leuelé-
nec, kilentzedic Résebe: Az WR
hatta, hogy a kic az Euangeliumot
predicálja, az Euangeliumból élye-
nec. Touába est mondgya a Galacia-
belieknec írt Leuelének is hatodic re-
sebe: A ki tanitattic az Igével, ez
minden iauait közelye aual, a kitől ta-
nitattic: Christus WRunc kedig est
mōdgya, Luc. 10: hogy méltó a Mun-
kás az ő Iutalmára.

KERD.

K 2

Mikor

Mikor chelekődnec az Igénec Hal-
gatói az ō Hiuatalyoc ellen?

FELEL.

Ackor, mikor tünnyán halgattyác
à predicaciót, es gyűlölic azokat, kic
őnckic az Istēnec Igéiét predicályác:
Touába mikor az Istennec Igeiēnec
hallására életeket meg nē iobbityác,
hanem azzō gonofságba maradnac.

II. RESZ.

E VILÁGI FE- IEDELMEKNEC TISZTIÓL

KERD.

E Világi Feiedelmeknec miképen
kel eliárnioc az ō Hiuatalyokba?

FELEL.

E Világi Feiedelmeknec Tisztrec es
Hiuatalyoc ez, hogy az WR Istēn-
nec tisztelőségét, Igéiét, es Neuét segét-
ség teriedni, őltalmazni, es neuekőd-
ni: miért hogy Istēnec Képébe vadnac
ē földén.

ē földén. Touába ezis ō hiuatalyoc,
hogy à Szegēnnec tōruént szolgálta-
sanac, igaz vgyan, mind à Kazdag-
nac: à lámborokat őltalmzzác es
meg szabadítság: à Gonofokat kedig
meg büntesséc.

KERD.

Hol vagyon ez meg írua?

FELEL.

Szent Pálnál. Mert est mondgya,
à Romabelieknek írt Leuelēnec ti-
nharmadic Résebe:

Minden ember à Feiedelmeknec
engedelmes legyen. Mert ninchē fe-
iedelemség, hanem chac Istentől. A-
mely Feiedelemségced kedig vadnac,
Istentől rendeltōttenec. Ennec oka-
ért, valaki ellene ál à Feiedelemnec,
Isten szerzésēnec ál ellene. A kic ke-
dig ellene álnac, itiletet véssnec ma-
goknac. Mert à Feiedelem nem heia-
ba viseli à Fegyuert: mert Isten Szol-
gáia, bōssuálo, azoknac meg bünte-
tésekre, à kic gonof chelekődnec.

K 3 Kerd.

KER D.

Mikor chelekődnec évilági feiedelmec az ő Hiuatalyoc ellen?

FELEL.

Mikor elhadgyác az ő hiuatalyokat, es abba áttýác magokat, à mire hiuatalyoc nínchē: mint mikor à Lelki dolgot akariác igazgatni. Touaba hiuatalyoc ellen chelekődnec ackor is, mikor az ő hiuatalyokba es tístekbe à régi Adam sérént, az az, az ő testi gonos indulattyoc sérént, chelekődnec: mint mikor sőmelt, rokonságot, pénst, marhát, tudományt, es a iándéket néznec: mert éféle dologmiat, minden Tőruény elfordittatic, es meg rontattic.

A FEIEDELEMSÉG

alat valóknac Tístekről.

KER D.

Miképen kel à Feiedelemség alatt valóknac az ő Tístekbe eliárni?

FELEL.

A Feie-

A Feiedelemség alatt valóc engedgyenec az ő Feiedelmeknec: adóio-
kat meg adgyác, es éröttec imádko-
zanac.

KER D.

Hol vagyon ez meg íruan?

FELEL.

Szent Máthénál, 22: résében. Mert est mondgya ott Christus WRunc: Adgyátok meg Chasárnac, à mi Chasare: es Istennec, à mi Istennè.

Szent Pál is est írýia, à Romabali-
eknec írt Leuelénec, 13: résébe: Adgyátoc meg mindennec à miuel tar-
tóstoc: A kinectőruény adóual, tőr-
uēni adót: A kinect fűzetéssel, fűze-
tést: A kinect félelemmel, felelmet. A
kinect tísteséggel, tísteséget.

Szent Péternél is így vagyon meg
írva, Első Leuelénec, 2: résébe: Enge-
delmesec legyetec minden Emberi
Rendelésnec, az WRért: akar à Ki-
rálnac, vgy mint à fő feiedelemnec:
akar à Feiedelmeknec, vgy mint ő-

K 4 tőle

tőle küldeteknec, à Gonosbokon valo
boszúalásra, es à Ióknac dichirete-
kre.

KERD.

Mikor chelekődnec à Feiedelem-
ség alatt való az ő tístec es hiuataly-
oc ellen?

FELEL.

Mikor az ő Feiedelmeknec nem
engednec: hanem ellenec támadnac:
es mikor meg nem adgyác őnekic,
sem az adót, sem à szolgálatot, sem à
felelmet, sem à tístességet, melyel ő-
nekic tartoznac: Touába, mikor tel-
hetetlenec ragadozó: es mikor asz,
à mi nem ővec, őuecké akaryiác tenni

III. RESZ.

A H Á Z A S E M B E-
rec Tístiről.

KERD.

A Ház as férfinac miképen kel el-
járni az ő tístibe es hiuatalyába?

FELEL.

A ház as

A ház as férfiu, beresse az ő ház as
Társát, gondgyád viselye, es igazgaf-
sa, mint Istentől őneki adot társát.

KERD.

Hol vagyon ez meg írva?

FELEL.

Szent Peternel: Mert est írva Szent
Peter, első Leuelénec, 3: részbe: Tű
férfiac, értelem berént lakiatoc együt
à tű feleségtőckel. Tístességet tegye
tec az asz bonyálatnac, vgy mint erőt-
tlemb edénec, mint az Isten kegyel-
mébe valo élernec őrekesénec: hogy à
tű imádságtoc meg ne bántasséc. Szent
Pális est írva, à Coloss. írt Leuelénec,
3: részbe. Féryiec, beressétec à tű Fe-
leségteket, es ne legyetec mérgefec
ő hozzáioc.

KERD.

Mikor chelekősic à Ház as Férfiu
az ő tísti es hiuatalya ellen?

FELEL.

Mikor nem bereti az ő ház as tár-
sát, gondgyát nem viseli, es nem igaz
K s gattyá:

gattya:hanem ő hozzáia magát ide-
gennec, keménynec, es gondgya víse
lettlennec mutattya, es est tétemény-
ével is meg bizonyítottya.

A H A Z A S S A G B E L I aßonyálatoknak Tísteokról.

K E R D.

Miképen kel eliárni a Hazasság-
beli aßonyálatnac az ő tístibe es hi-
uatalyába?

F E L E L.

A hazasságbeli aßonyálat tístef-
séges félelemmel, engedelemmel es
hiwséggel legyen az ő féryiéhöz: se
lid es chendes legyen mindenekhez:
Ne legyen versengő, se feddő, se mor-
gódó: Toauába Gyermekeit es Háza
népét Isteni életbe neuelye, biryia, es
igazgassa.

K E R D.

Hol vagyon ez meg írva?

F E L E L.

Szent

Szent Peternel: Mert est iryia seint
Peter, első Leuelénec, 3: részéb. Az
aßonnépec az ő Féryieknek engedel-
mesec legyenec, mint az WRn.
képen Sára Abrahamnac enge-
lmes lön, es Wránac hiua, kinec leá-
nyi lőttetec, ha iól chelekődtec, es se
mi félelemmel meg nem rettentec.

K E R D.

Mikor chelekődne a házasságbe-
li aßonyálatoc az ő tístec es hiuata-
lyoc ellen?

F E L E L.

Mikor az ő féryieket nem beretic,
nem félic, nem tístelic, nem engednec
nekic, hiuen nem folgalyac, pokol-
kedűec hozzáioc, nem elégednec
meg aual, a mit az ő féryiec igaz mű-
káiockal találhatnac: hanē az ő ked-
uec berent iárnac, sofogadatlanoc,
hiwségnkül valóc, békételenec, sem-
besec es morgóc. Ennec felőtte gőd-
uilettlenec, arra, hogy az ő gyerme-
keket,

kiket, es házoc népét Isten szerént ne-
uelyéc es tarchác.

IIII. RESZ.

A SZÜLEKNEC

Tístokról.

KERD.

Miképen kel eljánni a Szüléknek az
ő tístékbe es hiuatalyokba?

FELÉL.

A Szüléc, felidséggel es okossá-
gos dorgalással szoktatsác az ő gyer-
mekeket tístéséges dologra, Isteni fé-
lelemre, es szeretőtre, es minden em-
berekkel való jó tételre.

KERD.

Hol vagyon ez meg írva?

FELÉL.

Szent Pálnál; Mert est írva az E-
phesusbelieknek írt Leuelénec, 5: rébé-
be: Tű attyác, haragra ne indítsatoc
a tű háitokat; hanem Isten szerént való
fenyítésbe, es intésbe neuelyétoc őket
Kerd.

Cox or Suxdul

KERD.

Mikor chelekősnec a Szüléc az ő
tístec es hiuatalyoc ellen?

FELÉL.

Mikor az ő gyermekeket báikra
bochattyác, es gonofságba hadgyác
feladni, tudni illic, engedetlenségbe,
sitkozodásba, hazugságba es cha-
lárságba, meg égeduén őnekic min-
de chelekőderőket. De éféle szüléc az
ő tunyaságoknak kényát vallyác
végre; Mert az ő gyermekek miat na-
gy keserűséget kel látnioc es szenved-
niec; azoc kedig a szüléc, kic az ő gyer-
mekeket süntelen fenyític, es vesző-
alat tarttyác, munkaioknak őremét
vébic, es azoknac lelkeket az őrec-
kénytől meg szabadítyác.

A GYERMEKEK-

nec Tístiról.

KERD.

Miképen

Miképen kel a Gyermeknek az
ő tisztekbe es hiuatalyokba eliárni?

FELEL.

A Gyermek engedelmesec le-
gyenec az ő szülőknek, meg ne ver-
iéc őket, meg se szidgyác, ne morogia
nac ellenec, es ne átkozzác őket.

KERD.

Hol vagyon ez meg íruán?

FELEL.

Szent Pálnál, az Ephesusbelieknek
irt leuelénec, 6. részébe: Mert ott est
mondgya: Tű fiac, bauát fogadgya-
toc a tű szülőknek az WR Istenbe,
mert illic ennec lenni. Tisztellyed a
te Attyádat es Annyádat: Ez az el-
ső parancholat, melynec ígreti va-
gyon (tudni illic ez) Hogy iól legyen
teneked dolgod, es hobbu ideig élhes
e földön.

A GYERMEKŐKNEC FEL-
kelésekről, es lefekuésekről.

KERD.

Miképen

